

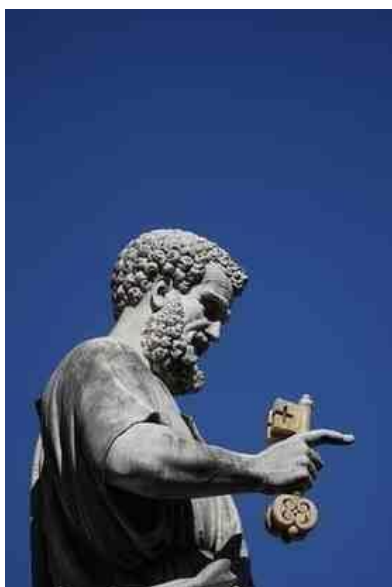
PISMO OZ NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” W POLITECHNICE WARSZAWSKIEJ

Nr18/2014/72-e

Wydanie specjalne

SUPLEMENT – msza stulecia

Od 27. maja 2014 r. Kościół Katolicki ma 90. świętych i błogosławionych papieży.

Dotychczas chwały ołtarzy dostąpiło 90. spośród 266. papieży, czyli prawie jedna trzecia tej liczby. Zanim Kościół wypracował obowiązujące obecnie zasady ogłaszania błogosławionych i świętych, istniały pewne zwyczaje lokalne i tradycje, według których np. pierwszych ponad 50. biskupów Rzymu było „automatycznie” uznawanych za świętych. Świętymi są wszyscy kolejni papieże, począwszy od pierwszego – Piotra do Feliksa IV (526-30), z wyjątkiem Liberiusza (352-66) i Anastazego II (496-98), łącznie 52. Dodatkowo tradycja kościelna uznaje za męczenników wszystkich papieży, którzy zasiadali na Tronie Piotrowym do czasu wydania w 313 r. przez cesarza Konstantyna edyktu mediolańskiego, który kładł kres prześladowaniom chrześcijaństwa w Cesarstwie Rzymskim. Chociaż nie wszyscy biskupi Rzymu do tego czasu rzeczywiście zginęli za wiarę, to jednak uważa się ich za męczenników – w sumie 31. papieży, ostatnim był św. Euzebiusz (309), który kierował Kościołem zaledwie 4 miesiące i zmarł na wygnaniu na Sycylii.

Po tych pierwszych papieżach, świętych „z urzędu”, kolejnymi, wyniesionymi do chwały ołtarzy, byli św. Agapit (535-36) i jego bezpośredni następca – św. Sylwester (536-37). Później jednak odstępy między następnymi świętymi są już dłuższe. Do końca pierwszego tysiąclecia jeszcze 20. innych biskupów Rzymu dostąpiło tego zaszczytu, ostatnim był św. Hadrian III (884-85). Wśród świętych tego okresu znajdowały się tak wybitne jednostki, jak **Grzegorz I Wielki** (590-604), Marcin I (649-55) – papież-męczennik, uprowadzony z Rzymu na rozkaz cesarza wschodniego Konstansa, zamęczony w Chersoniezie na Krymie i św. Mikołaj I Wielki (858-67).

W drugim tysiącleciu, gdy zaczęto wypracowywać coraz bardziej rygorystyczne i sztywne zasady ogłaszania świętości, a w XVII w. wprowadzono obowiązujące do dzisiaj dwa szczeble w tej procedurze: beatyfikację i kanonizację, liczba papieży wyniesionych na ołtarze znacznie zmalała. Pierwszym biskupem Rzymu, ogłoszonym świętym w II tysiącleciu, był Leon IX (1049-54), po nim Grzegorz VII (1073-85), ale na następnego, obdarzonego tym tytułem, trzeba było czekać do końca XIII w.: został nim Celestyn V (1294) – pierwszy do czasu decyzji Benedykta XVI, jedyny papież, który ustąpił z urzędu. Do końca minionego tysiąclecia kanonizowano ponadto jeszcze dwóch papieży: **Piusa V** (1566-72), wielkiego reformatora Kurii Rzymskiej i głównego realizatora Soboru Trydenckiego i **Piusa X** (1903-14), apostoła Eucharystii i gorącego obrońcę czystości wiary.

W tym czasie było jeszcze kilku innych pontifeksów, uznanych za świętych, ale bez przeprowadzenia odpowiednich obrzędów formalnych, toteż dzisiaj uważa się ich za błogosławionych. Są to: Wiktor III (1086-87), Urban II (1088-99), Eugeniusz III (1145-53), Grzegorz X (1271-76), Innocenty V (1276), Benedykt XI (1303-04), Urban V (1362-70), Innocenty XI (1676-89).

W XX wieku świętym został ogłoszony **Pius X** (1903-14), a błogosławionymi: Pius IX (1846-78) i Jan XXIII (1958-63). Dwie ostatnie beatyfikacje były dziełem Jana Pawła II, który dokonał ich 3. września 2000 roku, a następnie sam został wyniesiony na ołtarze, ale już w wieku XXI – 1. maja 2011 r.

Święci i błogosławieni papieże

1. św. Piotr (30/37-64/67); 2. św. Linus (64?-76?); 3. św. Anaklet (Klet; 76?-88?); 4. św. Klemens I (88?-97?)
5. św. Ewaryst (97?-105?); 6. św. Aleksander I (105?-115?); 7. św. Sykstus I (115?-125?); 8. św. Telesfor (125?-136?)
9. św. Hygin (136?-140?); 10. św. Pius I (140?-155?); 11. św. Anicet (155?-166?); 12. św. Soter (166?-175?)
13. św. Eleuter (175?-189?); 14. św. Wiktor I (189-199); 15. św. Zefiryn (199-217); 16. św. Kalikst I (217-22)
17. św. Urban I (222-30); 18. św. Poncjian (230-35); 19. św. Anter (235-36); 20. św. Fabian (236-50)
21. św. Korneliusz (251-53); 22. św. Lucjusz I (253-54); 23. św. Stefan I (254-57); 24. św. Sykstus II (257-58)
25. św. Dionizy (259-68); 26. św. Feliks I (269-74); 27. św. Eutychian (275-83); 28. św. Gajus (283-96)
29. św. Marcelin (296-304); 30. św. Marceli I (308-09); 31. św. Euzebiusz (309); 32. św. Milcjades (311-14)
33. św. Sylwester I (314-35); 34. św. Marek (336); 35. św. Juliusz I (337-52); 36. św. Damazy I (366-84)
37. św. Syrycjusz I (384-99); 38. św. Anastazy I (399-401); 39. św. Innocenty I (401-17); 40. św. Zozym (417-18)
41. św. Bonifacy I (418-22); 42. św. Celestyn I (422-32); 43. św. Sykstus III (432-40); 44. św. Leon I Wielki (440-61)
45. św. Hilary (461-68); 46. św. Symplicjusz (468-83); 47. św. Feliks III (483-92); 48. św. Gelazy I (492-96)
49. św. Symmach (498-514); 50. św. Hormizdas (514-23); 51. św. Jan I (423-26); 52. św. Feliks IV (526-30)
53. św. Agapit (535-36); 54. św. Sylweryusz (536-37); **55. św. Grzegorz I Wielki (590-604)**
56. św. Bonifacy III (607-08); 57. św. Adeodat I (Deusdedit; 615-18); 58. św. Marcin I Wielki (649-55)
59. św. Eugeniusz I (654-57); 60. św. Witalian (657-72); 61. św. Adeodat II (672-76); 62. św. Agaton (678-81)
63. św. Leon II (682-83); 64. św. Benedykt II (684-85); 65. św. Sergiusz I (687-701); 66. św. Grzegorz II (715-31)
67. św. Grzegorz III (715-31); 68. św. Zachariasz (741-52); 69. św. Paweł I (757-67); 70. św. Leon III (795-816)
71. św. Paschalis I (817-24); 72. św. Leon IV (847-55); 73. św. Mikołaj I Wielki (858-67)
74. św. Hadrian III (884-85); 75. św. Leon IX (1049-54); 76. św. Grzegorz VII (1073-85); 77. bł. Wiktor III (1086-87)
78. bł. Urban II (1088-99); 79. bł. Eugeniusz III (1145-53); 80. bł. Grzegorz X (1271-76),
81. bł. Innocenty V (1276-77); 82. św. Celestyn V (1294); 83. bł. Benedykt XI (1303-04); 84. bł. Urban V (1362-70)
85. św. Pius V (1566-72); 86. bł. Innocenty XI (1676-89); 87. bł. Pius IX (1846-78);
88. św. Pius X (1903-14); 89. św. Jan XXIII (1958-63); 90. św. Jan Paweł II (1978-2005).

Tytuł świętego nosi również antypapież Hipolit (217-35), wybrany niezgodnie z zasadami wyboru papieży, wypędzony później z Rzymu wraz z legalnym papieżem św. Poncjaniem na Sycylię; przed śmiercią pojął się z Kościołem.

Piotr, Petrus, Szymon, apostoł, papież, męczennik, Katolickiego i Prawosławnego.

święty Kościoła

Według Ewangelii, Szymon był synem Jana (Jony), a bratem Andrzeja. Pochodził z Betsaidy nad jeziorem Genezaret. Do 30. roku był rybakiem w Kafarnaum w Galilei, a następnie uczniem i apostołem Jezusa.

Losy Piotra opisują Ewangelie oraz Dzieje Apostolskie. Według nich, na wezwanie Jezusa, Piotr wraz ze swym bratem Andrzejem, oraz synami Zebedeusza Janem i Jakubem porzucił zawód rybaka i został uczniem Jezusa i towarzyszem Jego działalności. Był jednym z najbardziej zaufanych uczniów Chrystusa. Wraz z Janem i Jakubem towarzyszył Chrystusowi na górze Tabor podczas Przemienienia. Był świadkiem uzdrowienia córki Jaira oraz modlitwy w Getsemani. Był pierwszym apostołem, który uznał Jezusa za Mesjasza. Jezus przepowiedział Piotrowi, że po swoim pojmaniu ten wyprze się Go trzykrotnie, co według Ewangelii potwierdziło się. Podczas pojmania Jezusa usiłował go bronić, atakując mieczem jednego z napastników i obcinając mu ucho.

Po Zesłaniu Ducha Świętego przebywał i działał wraz z pozostałymi w Jerozolimie. Dzieje Apostolskie relacjonują jego działalność w Jeruzalem, Samarii, Liddzie i Jaffie oraz w Cezarei Palestyńskiej. Tam ochrzcił pierwszych pogan: rzymskiego setnika Korneliusza wraz z jego rodziną i domownikami – był to moment, kiedy ludzie „z pogaństwa” weszli w skład Kościoła.

W 44 roku za swą działalność został aresztowany na rozkaz Heroda Agryppy, który wcześniej kazał stracić Jakuba Apostoła. Według Dziejów Apostolskich z więzienia wypuścił go anioł. Po ucieczce Piotr wyjechał z Jerozolimy, jednak Dzieje Apostolskie nie podają dokąd się udał.

Losy Piotra po ucieczce z więzienia są trudne do odtworzenia w szczegółach. W Dziejach Apostolskich wspomniany jest jeszcze tylko jego udział w Soborze Jerozolimskim w 49 roku, gdzie sprzeciwił się narzucaniu poganom obyczajów żydowskich. Wskazuje to, że po śmierci Heroda Agryppy prawdopodobnie powrócił do Jerozolimy. W Nowym Testamencie w sposób wyraźny odnotowano jeszcze tylko jego pobyt w Antiochii około roku 50., gdzie doszło do konfliktu między nim a Pawłem z Tarsu. Według tradycji w Antiochii Piotr miał wyświęcić Ewodiusza na pierwszego biskupa tego miasta.

Tradycja głosi, że Piotr zginął w Rzymie na Wzgórzu Watykańskim. Zginął męczeńsko na krzyżu głową w dół (na własną prośbę), ponieważ mówił, iż nie jest godzien umrzeć jak Chrystus. Senator Marcellus, uczeń Piotra, zdjął go z krzyża i pochował we własnym grobowcu. Później na tym miejscu postawiono kościół. Dziś, w tym miejscu stoi Bazylika św. Piotra.

Ukrzyżowanie św. Piotra wg Caravaggio

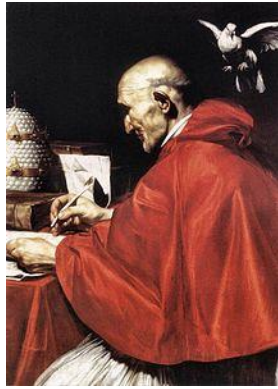
Jezus przekazuje Piotrowi klucze królestwa niebieskiego (Pietro Perugino)

„Otoż i Ja tobie powiadam: Ty jesteś Piotr [czyli Skala], i na tej Skale zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne go nie przemogą. I tobie dam klucze królestwa niebieskiego, cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane w niebie, a co rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane w niebie”.

W ikonografii, św. Piotr przedstawiany jest jako łysiejący, siwy, brodaty starzec, w dłoni trzyma dwa klucze (srebrny i złoty) symbolizujące klucze Królestwa Bożego oraz w towarzystwie Świętego Pawła.

Św. św. Piotr i Paweł (El Greco)

Święty Grzegorz I Wielki *papież*, pierwszy mnich (benedyktyn) będący papieżem, święty Kościoła Katolickiego oraz Prawosławnego (jako *Grzegorz Dialogos*). Zaliczony przez papieża Bonifacego VIII do grona czterech doktorów Kościoła, reformator Kościoła. W 579 r. przyjął święcenia diakonatu. W dwa lata później papież Pelagiusz II uczynił go swym posłem na cesarskim dworze w Konstantynopolu, gdzie przebywał do 586 r. Po powrocie do Rzymu zamieszkał ponownie w klasztorze. Po śmierci Pelagiusza II (7. lutego 590 r.), Grzegorza wybrano przez akklamację na papieża. Mimo początkowej niechęci, 3. września tego samego roku przyjął sakrę.

Będąc pod wpływem reguły zakonnej, w której obowiązywało bezwzględne posłuszeństwo, miał wyobrażenie o Kościele jako instytucji scentralizowanej i hierarchicznej. Przywrócenie ładu organizacyjnego było więc jednym z podstawowych Jego celów. We wnętrzu Kościoła łacińskiego przywrócił karność wśród duchowieństwa i odbudował struktury organizacyjne. Był przeciwnikiem nepotyzmu i symonii, a także zwolennikiem celibatu, który w ówczesnych czasach nie był obligatoryjny. Stał na straży niezależności Kościoła od władz świeckich.

Był zdania, że stagnacja i bezczynność ze strony duchowieństwa mogą doprowadzić do wyparcia chrześcijaństwa z terenów, które dopiero je przyjęły. Ratunek widział w intensywnym prowadzeniu misji. Głównymi celami misji mieli być: Anglosasi, Galowie, Longobardowie i Wizygoci iberyjscy. Pomysł papieża był niezwykle nowatorski, ponieważ do tej pory Kościół zajmował się tylko umacnianiem struktur, a inicjatywę w szerzeniu wiary pozostawiał władcom bądź gorliwcom. Od czasów Grzegorza I Stolica Apostolska przejęła przewodnictwo w kwestii misyjnej.

Do pracy misyjnej przeznaczał przede wszystkim benedyktynów. Zaangażował się w utrwalanie struktur zakonnych na terenach misyjnych, co przyniosło spodziewany długofalowy efekt. Imię Grzegorza I zostało utrwalone w historii muzyki i liturgii, ponieważ przypisano mu uporządkowanie i usystematyzowanie śpiewu liturgicznego, znanego jako chorał gregoriański. Według tradycji podczas pontyfikatu zebrał i usystematyzował istniejące już w obiegu liturgicznym melodie chorałowe. Wszystkie melodie zyskały nazwę *Antiphonarius*. Oryginał antyfonarza zaginął w średniowieczu. Zachowały się jego ręczne odpisy. Najstarsza kopia pochodzi z klasztoru benedyktyńskiego w St. Gallen. Według najnowszych badań chorał nabrał swego kształtu znacznie później, za pontyfikatu Grzegorza II, brak więc uzasadnienia dla przypisywania Grzegorzowi I autorstwa śpiewu i muzyki nazywanej *gregoriańską*.

Skodyfikował „*Kanon rzymski*” i wprowadził między innymi do liturgii mszy modlitwę „*Ojciec nasz*”. Od czasów Grzegorza do chwili obecnej „*Kanon rzymski*” nie był już modyfikowany i uznawany jest za najbogatszą w formę „*Modlitwę eucharystyczną*”. W roku 600., mimo że nie była powszechnie znana, wprowadził łacinę jako jedyny język liturgii Kościoła Zachodniego. Uważany jest za twórcę stosowanej do dziś w Kościołach Wschodnich „*Liturgii Uprzednio Poświęconych Darów*”. Obrzęd ten pochodzi jednak z rytów wschodnich i znany był już w czasach Grzegorza I. Najprawdopodobniej był ostatnim redaktorem tej modlitwy.

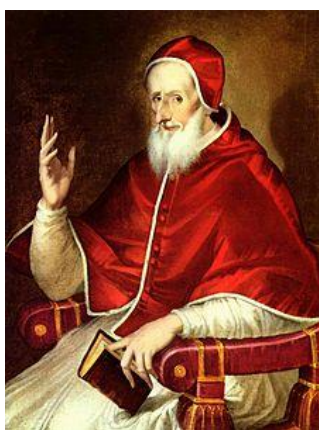
Zamiast przysługujących tytułów, jako papież podpisywał się „*Servus servorum Dei*” (*Sluga sług Bożych*). Tytuł ten jest do dziś używany. Tytuł odzwierciedlał charakter społecznego aspektu jego pontyfikatu. Grzegorz I podejmował działania mające na celu ulżenie losowi ubogich i potrzebujących. Znajdywał sposoby zaspokajania pojedynczych przypadków potrzebujących pomocy i wsparcia reagując na imienne prośby i szukając nowych przypadków, w których potrzebna była jego interwencja – materialna bądź duchowa. Dawało to ludności zamieszkującej tereny jego jurysdykcji poczucie bezpieczeństwa i zewnętrznej opieki. Tworzyło obraz sprawiedliwego, miłosiernego człowieka, a także instytucji, nieobojętnej na losy jednostki i która ingerowała w przypadkach niesprawiedliwości, dając wzór chrześcijańskiego życia.

Był bardzo płodnym pisarzem i wywarł wpływ na kształtowanie się myśli chrześcijańskiej w zakresie duchowości i kościelnego prawodawstwa. Nie pisał jednak obszernych traktatów, lecz wypowiadał się w formach krótkich, głównie w epistolarnych i w kazaniach.

Zmarł 12. marca 604 roku. Został ogłoszony świętym niedługo po swojej śmierci – przez aklamację Rzymian „*Santo subito*”, wśród których cieszył się popularnością. W 1298 r. został ogłoszony przez papieża Bonifacego VIII doktorem Kościoła. Jego grób ozdabia inskrypcja, w której nazwany jest Konsulem Boga (*Consul Dei*).

Grób Grzegorza Wielkiego w Bazylice watykańskiej

Pius V

– *święty Kościoła Katolickiego, papież.*

W 1528 r. w Genui przyjął święcenia kapłańskie. Uczył się w studium konwentu w Vigevano, po przyjęciu święceń kapłańskich był lektorem teologii w dominikańskim konwencie św. Tomasza w Pawii. Tytuł magisterski, został mu przyznany na mocy bulli papieża Juliusza III, nie w wyniku ukończenia odpowiednich studiów, lecz „na mocy autorytetu apostolskiego”. W latach 30. był przeorem konwentów w Vigevano, Soncino, Alba i ponownie w Vigevano.

W 1550 r. kapituła lombardzkiej prowincji dominikanów mianowała go inkwizytorem diecezji Como. Jego niezłomna postawa w sporze z miejscową kapitułą katedralną, którą podejrzewał o sprzyjanie reformacji, zwróciła uwagę kardynała Carafy, Wielkiego Inkwizytora Rzymskiej Inkwizycji, który zaczął wykorzystywać Go jako delegata Rzymskiej Inkwizycji do szczególnych zadań. W listopadzie i grudniu 1550 r. i ponownie w kwietniu i maju 1551 działał z ramienia Inkwizycji Rzymskiej w Bergamo.

Zebrał dowody obciążające miejscowego biskupa Soranzo i doprowadził do jego aresztowania. W marcu 1551 przebywał w Ferrarze, gdzie przesłuchiwał i skazał na śmierć Giorgio Rioli, zwanego *il Siculo*, jednego z najbardziej znanych przedstawicieli włoskiej reformacji. 3. czerwca 1551 r. papież Juliusz III mianował go komisarzem generalnym Inkwizycji rzymskiej.

Papież Paweł IV, mianował Go biskupem Nepi i Sutri (14. września 1556 r.), a w marcu 1557 r. kardynałem. Papież przeniósł Go w marcu 1560 r. na stolicę biskupią Mondovi. Stosunki z Piusem IV nie układały się najlepiej, kardynał m.in. sprzeciwiał się nominacji kardynalskiej dla 13-letniego Ferdynanda Medyceusza. Mimo to w 1564 r. uzyskał nominację na nowo utworzony urząd sekretarza Świętego Oficjum.

Po śmierci Piusa IV, konklawe 1565-1566 wybrało kardynała Go na papieża 7. stycznia 1566 r. Przyjął imię Piusa V. Swoj wybór mógł zawdzięczać liderowi reformatorskiej frakcji kardynałów, na czele z Karolem Boromeuszem. Papież-asceta, wieloletni inkwizytor, poświęcił swój pontyfikat zadaniom reformy Kościoła w duchu soboru trydenckiego i walce z herezją. Zamierzał wprowadzić w Watykanie rygory klasztorne.

W pierwszej mowie papieskiej stwierdził, że Rzym wydaje mu się tak niemoralny, jak w czasach rozkwitu renesansu. Zażądał usunięcia z Rzymu prostytutek. Nakazał, aby wszystkie rzymskie nierządnice wyszły za mąż albo poddały się chłóście. Wydał też bullę zabraniającą kapłańskim dzieciom z nieprawego łoża dziedziczenia własności Kościoła. Chciał także zniszczyć wszystkie starożytne budowle i pomniki w okolicach Rzymu, jako że były dziełem pogan. Zabronił też Rzymianom wchodzić do karczm. Zaprowadził porządek w Rzymie, wydając nakaz rezydującym przy Kurii biskupom powrotu do swoich diecezji. Wygnani zostali z Rzymu także mnisi pozostający przez lata poza macierzystymi klasztorami wbrew regułom zakonnym. W oczach jednego z posłów weneckich Pius uchodził za człowieka, który chciał zmienić Rzym w jeden wielki klasztor. Pomimo zatwierdzania wyroków Inkwizycji, był uważany za władcę sprawiedliwego. Dwa razy w tygodniu osobiście przyjmował skargi ubogich, zaś raz w miesiącu (również osobiście) przyjmował zażalenia na urzędników papieskich oraz na wyroki sądów i rozstrzygał je na korzyść poszkodowanych. Dzięki niemu powstało wiele szkół, szpitali i przytułków. Jego sukcesem było również uzdrowienie administracji w Państwie Kościelnym. Powołał do życia Kongregację Indeksu, zajmującą się cenzurą publikacji. W czasie Jego pontyfikatu przeprowadzono trzy lokalne synody w państwach włoskich, m.in. w Neapolu i Mediolanie.

Wspierał katolików we Francji i poparł regentkę Katarzynę Medycejską w walce z hugenotami. Jednakże w 1570 roku zawarto traktat pokojowy, zapewniający hugenotom wolność religijną. Był także inicjatorem Świętej Ligi przeciwko Turcji. Krótko przed śmiercią świętował sukces – flota Ligi złożona z okrętów weneckich i hiszpańskich 7. października 1571 r. odniosła pod Lepanto zwycięstwo nad siłami sułtana Selima II. Z wdzięczności Maryi, ustanowił dzień 7. października, świętem Matki Boskiej Różańcowej. W 1570 r. ekskomunikował królową Anglii Elżbietę I.

W 1567 r. ogłosił św. Tomasza z Akwinu, Doktorem Kościoła oraz nakazał w 1570 r. publikację dzieł wszystkich teologa. Staraniem papieża wydane zostały odnowione, główne księgi liturgiczne rytu rzymskiego: mszał i brewiarz oraz pierwszy katechizm katolicki (*Catechismus Romanus*).

Zmarł w opinii świętości w maju 1572 r. Papież Klemens X ogłosił Go 1. maja 1672 r. błogosławionym, a Klemens XI świętym (22. maja 1712 r.).

Franciszek u grobu św. Piusa V w Bazylice Matki Bożej Większej w Rzymie.

Pius X *Święty Kościoła Katolickiego, papież.*

Po ukończeniu seminarium w Padwie, Giuseppe Sarto został wyświęcony na kapłana 18. września 1858 r. Został proboszczem w Salvano, a w 1875 r. kanonikiem w Treviso. W tym samym roku został rektorem seminarium, a rok później kanclerzem kurii biskupiej. 10. listopada 1884 r. Leon XIII mianował Go biskupem Mantui. Jako biskup zwracał uwagę na formację kapłanów w seminarium. W 1893 r. został kreowany kardynałem prezbiterem i otrzymał kościół tytularny S. Bernardo alle Terme, a trzy dni później papież mianował go patriarchą Wenecji, którym pozostał do elekcji. Jako pierwszy wprowadził do seminariów studia biblijne, historię Kościoła i ekonomię społeczną.

Po śmierci Leona XIII, na konklawe, najpoważniejszym kandydatem był dotychczasowy sekretarz stanu Rampolla, mający poparcie kardynałów włoskich, hiszpańskich i francuskich. Wówczas, biskup krakowski, kardynał Jan Puzyna, złożył ekskluzywę w imieniu cesarza austriackiego Franciszka Józefa. Większość elektorów ostro zaprotestowała przeciwko interwencji władców świeckich i kontynuowała obrady, nie wykluczając kandydatury Rampolli. Wkrótce okazało się, że konieczna jest elekcja kogoś różniącego się od Leona XIII. W siódmym głosowaniu (4. sierpnia 1903 r.) wybrano Giuseppe Sarto, który przyjął imię Pius X. 20. stycznia 1904 r., aby zapobiec podobnym przypadkom, wydał konstytucję „*Commisium nobis*”, w której w sposób zdecydowany potępił i zakazał pod karą ekskomuniki stosowania przy wyborach papieża ekskluzywy państwowej. Udzielił błogosławieństwa „*Urbi et Orbi*” w Bazylice św. Piotra i przyjął hasło swojego pontyfikatu „*Wszystko odnowić w Chrystusie*”. Był zdecydowanym przeciwnikiem modernizmu, i dał temu wyraz w dekreście „*Lamentabili*” i encyklice „*Pascendi Dominici Gregis*” (1907 r.), gdzie ostro potępił ideały modernistyczne, określając je jako „*syntezę wszystkich herezji*”. Od 1. września 1910 r. wszyscy kandydaci na duchownych musieli składać przysięgę antymodernistyczną. Popierał działalność ruchów katolickich. W dziedzinie wewnętrznej podjął kroki mające zreformować Kurie Rzymską. Zmniejszył liczbę kongregacji i wyznaczył im nowe zadania. 29. lipca 1908 r. wydał konstytucję „*Sapienti Consilio*”, w której zlikwidował stare urzędy i scentralizował administrację. Powołał komisję kodyfikacyjną prawa kanonicznego. Efekty pracy tej komisji, w postaci Kodeksu prawa kanonicznego, ogłosił jednak dopiero jego następca Benedykt XV. W 1909 r. stworzył oficjalne pismo „*Acta Apostolicae Sedis*”, w którym ukazywały się wszystkie dokumenty papieskie. Dopuszczał ułatwienia Eucharystii chorym oraz wczesną komunię (dzieci w „mniej więcej siódmym roku życia”). Możliwość taką dopuścił w dekreście „*Quam singulari*” z 1910 r. o Komunii św. dzieci. Zreformował śpiewy gregoriańskie (1903 r.) i brewiarz (1911 r.). Przywrócił obowiązek biskupów wizytowania Rzymu i zreorganizował Rotę Rzymską. Zachęcał do badania Pisma św. zakładając w Rzymie „*Papieski Instytut Biblijny*”.

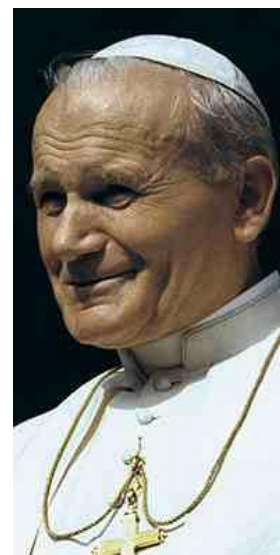
W 1913 r. doznał zawału. Wydarzenia, które doprowadziły do I Wojny Światowej tylko pogorszyły Jego stan. Zmarł w Rzymie 20. sierpnia 1914 r. Został pochowany w Bazylice św. Piotra.

Grób Piusa X w Bazylice Watykańskiej

Został beatyfikowany 3. czerwca 1951 r. i kanonizowany 29. maja 1954 r. przez Piusa XII.

88. i 89. święty papież. Połączył Ich – Franciszek

Jan XXIII (88) – patriarcha Wenecji, papież i Suweren Państwa Miasto Watykan od 28. października 1958 r. do 3. czerwca 1963. r., święty Kościoła katolickiego.

Został ogłoszony błogosławionym, razem z Piusem IX, przez Jana Pawła II, 3. września 2000 r.

Jan Paweł II (89) – biskup rzymskokatolicki, biskup pomocniczy krakowski, arcybiskup metropolita krakowski, kardynał, 264. Suweren Państwa Miasto Watykan od 16. października 1978 r. do 2. kwietnia 2005 r., kawaler Orderu Orła Białego, święty Kościoła katolickiego.

Został ogłoszony błogosławionym przez Benedykta XVI, 1. maja 2011 r.

Święci spotykali się już parę lat wcześniej w Watykanie.

Jan XXIII i polscy biskupi w 1963 r.

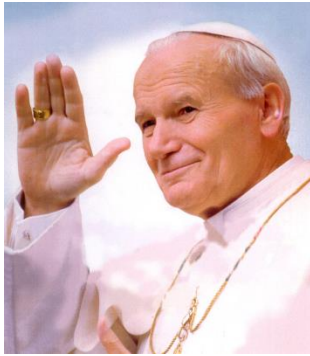

Jan XXIII

Myślano, że będzie „przejęciowym papieżem”. Zwołał przełomowy sobór.

W 1963 roku spoczął w krypcie Bazyliki św. Piotra.

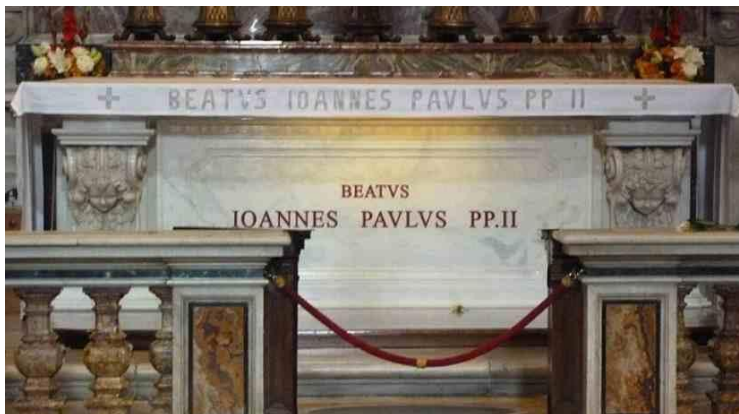

JP II Poeta i poliglota, aktor, dramaturg i pedagog. Filozof historii, fenomenolog, mistyk i przedstawiciel personalizmu chrześcijańskiego.

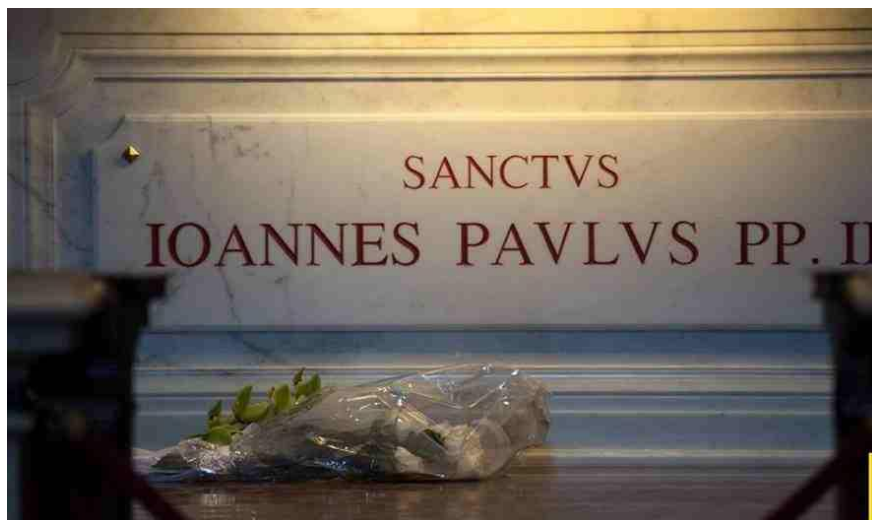

W 2005 roku spoczął

w Grotach Watykańskich

Grób Jana Pawła II w Kaplicy św. Sebastiana

Napis na płycie nagrobnej w ramach przygotowań do kanonizacji został zmieniony na SANCTVS

Msza św. czterech papieży

Janowi XXIII zawdzięczamy: „Zdecydowane zaangażowanie na rzecz europejskiej myśli, a także skuteczne zabiegi o pojednanie między narodami”.

„W osobie Jana Pawła II Kościół uczcił wizjonerską osobowość, która odważnie występowała z ambony przeciwko komunistycznej dyktaturze”.

Uroczystość wyniesienia na ołtarze papieży Jana XXIII i Jana Pawła II została już okrzyknięta „kanonizacją stulecia”. W Rzymie zgromadziło się blisko 800000 osób. Kolejne tysiące pielgrzymowały do miejsc związanych z papieżem: Częstochowy, Krakowa, Wadowic, czy Warszawy. Miliony ludzi śledziło uroczystość dzięki mediom. Komentatorzy podkreślają, że podobnego wydarzenia jeszcze w historii nie było. Franciszek, w obecności swego poprzednika Benedykta XVI, ogłosił świętymi Jana XXIII i Jana Pawła II. Wszyscy zwracają uwagę na niezwykłość i historyczność tego wydarzenia, w którym udział wzięło dwóch żyjących papieży, zaś dwóch kolejnych wyniesiono do chwały ołtarzy.

Franciszek podkreślił: „Byli to dwaj ludzie mężni, pełni męstwa Ducha Świętego i złożyli Kościołowi i światu świadectwo dobroci Boga i Jego miłosierdzia”.

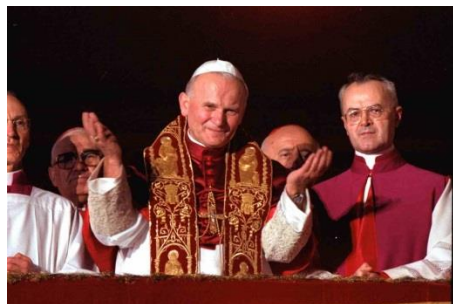
Było pięknie, głęboko, religijnie. Bez przepychu, z prostotą właściwą papieżowi. Wszystko zgodnie z ustalonym rytmem. Szczególną uwagę zwracała radosna obecność tysięcy polskich pielgrzymów.

„Habemus Papam”

28. października 1958

16. października 1978

19. kwietnia 2005

13. marca 2013

Radość „Habemus Papam” – historyczne daty

Kanonizacja

Dziesiątki tysięcy wiernych w wielu punktach Rzymu, zwłaszcza w bezpośrednich okolicach otoczonego kordonem bezpieczeństwa Watykanu, oczekiwało na otwarcie Placu Świętego Piotra przed mszą kanonizacyjną. Na ulicach, gdzie zgromadzili się pielgrzymi, panował uroczysty i modlitewny nastrój. W Rzymie trwała biała noc modlitewna – otwarte były kościoły w centrum miasta, można się było pomodlić i wyspowiadać w różnych językach. Całonocne czuwanie odbywało się w 11. kościołach. Na Piazza Navona ustawiono telebim, na którym można oglądać transmisję z uroczystości kanonizacyjnej w języku polskim.

Wierni czekają na otwarcie Placu Św. Piotra

Tłumy wiernych przy Zamku Anioła

Pierwsi pielgrzymi dotarli już na Plac Św. Piotra.

Wpuszczani są tam od godziny 5.30, jednak okoliczne ulice wciąż pełne są ludzi.

Nie tylko ulice są pełne

Bardzo widoczni Polacy

Na kanonizację dwóch papieży przybyły 93 oficjalne delegacje, wśród nich 24 głowy państw – prezydenci i monarchowie oraz ok. 30. premierów.

Watykan zapowiedział, że przed mszą papież nie będzie objeżdżał placu. Uczyni to po zakończeniu liturgii i południowej modlitwie. Kolejni pielgrzymi zmierzają w stronę Watykanu, choć w zasadzie nie ma już szans, by dostać się choćby w pobliże Placu Św. Piotra, na który w asyście policji podjeżdżają oficjalne delegacje. Wiele osób wycofuje się w miejsca, gdzie tłok jest mniejszy. Wypełniają się pobliskie ulice, a także bulwary nad Tybrem.

Kardynałowie przed mszą kanonizacyjną

Pojawił się emerytowany papież Benedykt XVI. Będzie koncelebrował mszę świętą.

O godzinie 10.00. msza kanonizacyjna. Razem z Franciszkiem mszę, nazwaną kanonizacją stulecia, koncelebrowało ponad stu kardynałów i około tysiąca biskupów.

Papież wśród kardynałów

10:04 – Franciszek pojawił się na Placu. Rozpoczął uroczystości kanonizacyjne.

Powitanie dwóch papieży

10:10 – O wpisanie dwóch papieży w poczet świętych poprosili Franciszka: prefekt Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych kardynał Amato i postulatorzy procesów: ojciec Califano i ksiądz Oder.

„Ojcze Święty, Święta Matka Kościół prosi usilnie o to, by Wasza Świątobliwość wpisał błogosławionych Jana XXIII i Jana Pawła II w poczet świętych i aby jako tacy wzywani oni byli przez wszystkich chrześcijan”.

10:15 – Po trzykrotnym przedstawieniu Franciszkowi prośby o wpisanie obu papieży w poczet świętych, ogłosił On uroczyste:

„Na chwałę Trójcy Przenajświętszej, dla wywyższenia katolickiej wiary i wzrostu chrześcijańskiego życia, na mocy władzy naszego Pana Jezusa Chrystusa, świętych Apostołów Piotra i Pawła, a także Naszej, po uprzednim dojrzałym namyśle, po licznych prośbach o pomoc Bożą i po wysłuchaniu opinii naszych Braci w biskupstwie orzekamy i ogłaszamy świętymi błogosławionych Jana XXIII i Jana Pawła II i wpisujemy ich w poczet świętych i polecamy, aby w całym Kościele byli oni czczeni z oddaniem pośród świętych. W Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego”.

Franciszek ogłosił Jana XXIII i Jana Pawła II świętymi. Wygłoszenie formuły kanonizacyjnej przez papieża było kulminacyjnym punktem niedzielnej mszy.

Papież ogłasza świętymi Jana Pawła II i Jana XXIII

10:20 – Do ołtarza przyniesiono relikwie świętych Jana XXIII i Jana Pawła II. Relikwie do ołtarza przyniosła Kostarykanka Diaz uzdrowiona przez Jana Pawła II. Diakon okadził relikwie.

Kostarykanka Diaz. W rękach trzyma relikwię – krew Jana Pawła II

Papież przejmuje relikwie z rąk Kostarykanki

Relikwie świętych

Papież całuje relikwię polskiego papieża

Relikwie świętych Jana Pawła II i Jana XXIII na ołtarzu

10:35 – Na zakończenie aktu kanonizacji, prefekt Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych kardynał Amato podziękował Franciszkowi za wpisanie Jana XXIII i Jana Pawła II w poczet świętych.

Kardynałowie na Placu

Papież w trakcie mszy kanonizacyjnej

10:50 – Drugie czytanie podczas mszy zostało ogłoszone po polsku. Było to czytanie z Pierwszego Listu świętego Piotra Apostoła. *„Radujcie się, choć teraz musicie doznać trochę smutku przez różnorodne doświadczenia. Przez to wartość waszej wiary okaże się o wiele cenniejsza od zniszczalnego złota”.*

11:10 – W homilii papież nazwał ich „ludźmi mężnymi”. – *„Złożyli Kościołowi i światu świadectwo dobroci Boga i Jego miłosierdzia”.*

Powiedział:

„W centrum dzisiejszej niedzieli wieńczącej Oktawę Wielkanocy, a którą Jan Paweł II zechciał poświęcić Miłosierdziu Bożemu, znajdują się chwalebne rany Jezusa zmartwychwstałego.

Pokazał je już po raz pierwszy, gdy ukazał się apostołom, wieczorem tego samego dnia po szabacie, w dniu Zmartwychwstania. Ale tamtego wieczoru nie było Tomasza i gdy inni powiedzieli mu, że widzieli Pana, odpowiedział, że jeśli nie zobaczy i nie dotknie tych ran, nie uwierzy. Osiem dni później Jezus ukazał się ponownie w Wieczerniku, pośród uczniów i był tam również Tomasz. Zwrócił się wówczas do niego i poprosił, by dotknął Jego ran. Wówczas ten szczerzy człowiek, przyzwyczajony do osobistego sprawdzania, ukląkł przed Jezusem i powiedział: „Pan mój i Bóg mój”. Rany Jezusa są zgorszeniem dla wiary, ale są również sprawdzianem wiary.

Dlatego w ciele Chrystusa Zmartwychwstałego rany nie zanikają, lecz pozostają, gdyż rany te są trwałym znakiem miłości Boga do nas i są niezbędne, by wierzyć w Boga. Nie po to, by wierzyć, że Bóg istnieje, ale aby wierzyć, że Bóg jest miłością, miłosierdziem i wiernością. Święty Piotr, cytując Izajasza, pisze do chrześcijan: „Krwią Jego ran zostaliście uzdrowieni”. Jan XXIII i Jan Paweł II mieli odwagę oglądania ran Jezusa, dotykania Jego zranionych rąk i Jego przebitego boku. Nie wstydziła się ciała Chrystusa, nie gorszyli się Nim, Jego krzyżem. Nie wstydziła się ciała swego brata (por. Iz 58, 7), ponieważ w każdej osobie cierpiącej dostrzegali Jezusa. Byli to dwaj ludzie mężni, pełni pączy [męstwą] Ducha Świętego i złożyli Kościołowi i światu świadectwo dobroci Boga i Jego miłosierdzia.

Byli kapłanami, biskupami i papieżami dwudziestego wieku. Poznali jego tragedię, ale nie byli nimi przytłoczeni. Silniejszy był w nich Bóg; silniejsza była w nich wiara w Jezusa Chrystusa, Odkupiciela człowieka i Pana historii; silniejsze było w nich miłosierdzie Boga, które objawia się w tych pięciu ranach; silniejsza była macierzyńska bliskość Maryi.

W tych dwóch ludziach kontemplujących rany Chrystusa i świadkach Jego miłosierdzia była „żywa nadzieja” wraz z „radością niewymowną i pełną chwały”. Nadzieja i radość, jaką zmartwychwstały Chrystus daje swoim uczniom i których nic i nikt nie może ich pozbawić. Paschalna nadzieja i radość, przeszedłszy przez tygiel odarcia z szat, огоłocenia, bliskości z grzesznikami aż do końca, aż do mdłości z powodu goryczy tego kielicha. Oto są nadzieja i radość, jaką dwaj święci papieże otrzymali w darze od zmartwychwstałego Pana i z kolei przekazali obficie Ludowi Bożemu, otrzymując za to nagrodę wieczną. Tą nadzieją i tą radością żyła pierwsza wspólnota wierzących w Jerozolimie, o której mówią nam Dzieje Apostolskie. Jest to wspólnota, w której żyje się tym, co najistotniejsze z Ewangelii, to znaczy miłością, miłosierdziem, w prostocie i braterstwie.

Taki obraz Kościoła miał przed sobą Sobór Watykański. Jan XXIII i Jan Paweł II współpracowali z Duchem Świętym, aby odnowić i dostosować Kościół do jego pierwotnego obrazu, który nadali mu święci w ciągu wieków. Nie zapominajmy, że to właśnie święci prowadzą Kościół naprzód i sprawiają, że się rozwija. Zwołując Sobór, Jan XXIII okazał taktowne posłuszeństwo Duchowi Świętemu, dał się Jemu prowadzić i był dla Kościoła pasterzem, przewodnikiem, który sam był prowadzony. To była jego wielka posługa dla Kościoła. Był papieżem posłuszeństwa Duchowi Świętemu.

W tej posłudze Ludowi Bożemu Jan Paweł II był papieżem rodziny. Kiedyś sam tak powiedział, że chciałby zostać zapamiętany jako papież rodziny. Chętnie to podkreślam w czasie, gdy przeżywamy proces synodalny o rodzinie i z rodzinami, proces, któremu na pewno On z nieba towarzyszy i go wspiera. Niech ci obaj nowi święci pasterze Ludu Bożego wstawiają się za Kościołem, aby w ciągu tych dwóch lat procesu synodalnego był on posłuszny Duchowi Świętemu w posłudze duszpasterskiej dla rodziny. Niech nas obaj nauczą, byśmy nie gorszyli się ranami Chrystusa, abyśmy wnicali w tajemnicę Bożego Miłosierdzia, które zawsze żywi nadzieję, zawsze przebacza, bo zawsze miłuje.”

11.40 – Wierni zgromadzeni na Placu Świętego Piotra przekazali sobie znak pokoju...

11. 45 – ...Po czym przyjmują Komunię Świętą. W tle słysząc śpiew chóru i dźwięki dzwonów.

Komunia na Placu Św. Piotra

W tle słysząc śpiew chóru ...

...solista... a capella

12.10 – „Zanim zakończy się to święto wiary, pragnę pozdrowić i podziękować wam wszystkim” – powiedział na koniec mszy kanonizacyjnej papież. Pierwsze słowa skierował do emerytowanego papieża Benedykta XVI, a następnie dziękował kardynałom, biskupom oraz kapłanom z całego świata. *„Moją wdzięczność kieruję ku delegacjom oficjalnym z wielu krajów, które przybyły, aby złożyć hołd dwóm papieżom, którzy przyczynili się trwale dla sprawy rozwoju ludów i pokoju. Specjalne podziękowania kierujemy do władz włoskich za cenną współpracę”.*

12.20 – „Kanonizacja Jana Pawła II to zakończenie misji, którą otrzymałem 13 maja 2005 roku” – powiedział postulator jego procesu beatyfikacyjnego i kanonizacyjnego ks. Sławomir Oder po zakończeniu niedzielnych uroczystości w Rzymie. *„Doprowadzenie procesu kanonizacyjnego do momentu, w którym Kościół mógł poprzez papieża Franciszka wpisać nazwisko Jana Pawła II w poczet świętych Kościoła Powszechnego jest potwierdzeniem wypełnienia tej misji. To dzień, w którym czuję wdzięczność wobec Boga za ten czas, gdy było dużo pracy i wyzwań, ale również wiele Jego bliskości i wsparcia”.*

Pielgrzymi opuszczają powoli Plac Św. Piotra. Wielu, którym nie udało się wejść na plac podczas mszy kanonizacyjnej, czeka, aż zrobi się luźniej, by wejść tam teraz.

Watykan nadal jest zatłoczony, ale po drugiej stronie Tybru panuje piknikowa atmosfera. Polscy pielgrzymi rozkładają na murku przywiezione jedzenie, robią kanapki, narzekają, że kawa w termosie już ostygła. Niektórzy spieszą się, bo od razu wracają do Polski, autokary czekają. Inni przeciwnie, rozkładają pod drzewami krzeselka, by odpocząć. – *Nie ma się co śpieszyć, bez nas i tak nie pojedą* – mówią.

Trzech papieży

Znikają bariery, którymi w niedzielę rano otoczony był niemal ze wszystkich stron pl. Św. Piotra.

Na Placu Świętego Piotra ostatni akcent papieskiej kanonizacji – msza dziękczynna pod przewodnictwem papieża. Nabożeństwo zaczęło się o 10.00. A miasto od rana sprząta się po pielgrzymach. Na każdym kroku słyszeć śmieciarki. Jeszcze wczoraj na głównej ulicy prowadzącej na Plac Św. Piotra były tony śmieci, dziś nie ma ani śladu. Po Rzymie jeździ się bez problemu. Zdecydowanie mniej wiernych bierze udział w mszy dziękczynnej. W porównaniu z wczoraj, na Placu Świętego Piotra jest pustawo. Większość Polaków jest już w drodze do domu.

W niedzielę wieczorem na Placu Św. Piotra nie było już tłoku, można było poruszać się swobodnie, podejść do Bazyliki, choć kolejka oczekujących, żeby wejść do środka była dość długa, trzeba było czekać około 40. minut. Bazylikę chętnie odwiedzali pielgrzymi, którym nie udało się tu dostać rano.

Bazylika została zbudowana przez Konstantyna Wielkiego

jako świątynia memorialna nad grobem świętego Piotra.

Zejsście do grobu św. Piotra

Była to duża, pięcionawowa Bazylika zakończona poprzeczną nawą – transeptem z przylegającą do niej absydą w osi nawy głównej. Od wschodu poprzedzało ją duże atrium z fontanną umieszczoną w jego części centralnej. Położona poza murami Rzymu, stała się miejscem pielgrzymek dla wyznawców chrześcijaństwa. Po jej ograbieniu przez arabskich piratów (w 846 roku), papież Leon IV podjął decyzję o otoczeniu Bazyliki i przylegających do niej budynków murem obronnym.

Na początku XVI wieku, **Juliusz II** podjął decyzję o zburzeniu grożącej zawaleniem Bazyliki z czasów Konstantyna i zbudowaniu w tym miejscu nowej świątyni.

W czasie burzenia zniszczono wiele zabytków sztuki, grobów świętych. Zadanie powierzył Donato Bramantemu, który zaprojektował świątynię na planie centralnym krzyża greckiego z kopułą nad przecięciem naw. Budowę rozpoczęto w 1506 r. Po śmierci Bramantego (1514 r.), budowę kontynuował Rafael wraz z pomocnikiem Bramantego – Guliano da Sangallo. Rafael zaproponował zmianę w projekcie z planu centralnego na bazylikę z podłużną nawą główną. Prace przerwała jego przedwczesna śmierć w 1520 r. Na jego miejsce pojawił się Baldassare Peruzzi, który ponownie zmienił koncepcję bazyliki, wracając do układu budowli centralnej. Musiał się również zmierzyć z innym problemem – układ kolumn pod kopułą okazał się być zbyt słabym i zaczął pękać. Peruzzi rozwiązał to przez pogrubienie kolumn i dostawienie dodatkowych filarów. Niestety i jego kariera, jako budowniczego bazyliki skończyła się dość szybko, bo w 1527 roku Sacco di Roma, gdy to fundusze przeznaczone na budowę kościoła mocno zubożały. Po kilku miesiącach budowniczym został Antonio da Sangallo. Sangallo chciał jednak zmienić koncepcję Bazyliki, wydłużając całość w jedną stronę, oraz wprowadzając elewację dwu-wieżową.

Kolejnym budowniczym został Michał Anioł (1546 r.), który stworzył nowy (i w znacznym stopniu ostateczny) późnorennesansowy projekt, mający najwięcej wspólnego z projektem Bramantego z 1505 r.

Projekt Michała Anioła cechuje większa zwartość i jednolitość planu oraz monumentalizm elewacji, zdradzający związki z architekturą starożytnego Rzymu. Po objęciu kierownictwa, Michał Anioł rozpoczął budowę trzech absyd i kopuły. Prace prowadził do śmierci, czyli do 1564 r. W tym czasie ukończono budowę absydy z lewej strony bazyliki oraz bęben kopuły.

Dzieło Bramantego, Rafaela i Michała Anioła było kontynuowane przez architektów Pirro Ligorio, Vignolę, Giacomo della Portę (który w 1590 r. ukończył kopułę według projektu Michała Anioła), Domenico Fontanę, Giovanniego Fontanę i Carlo Madernę (od 1605 r.). Ten ostatni, na polecenie papieża Pawła V, zmienił plan kościoła na krzyż łaciński dobudowując podłużną nawę od wschodu oraz zaprojektował obecną fasadę od strony Placu Św. Piotra, utrzymaną w stylu baroku.

W latach 1665-1667 **Gianlorenzo Bernini** kształcił elipsy.

otoczył plac portykiem w

Kolumnada Berniniego

Bazylika została konsekrowana 18. listopada 1626 roku przez papieża Urbana VIII. Przez wiele lat był to największy kościół chrześcijański. Według tradycji, Bazylika stoi na miejscu ukrzyżowania i pochówku św. Piotra, uznawanego za pierwszego papieża.

U stóp świątyni stoją dwie potężne postacie świętych: Święty Piotr – rzeźba, wykonana w latach 1838-1840 przez Giuseppe de Fabrisa (z pierwotnym przeznaczeniem dla Bazyliki św. Pawła za Murami), ustawiona przed Bazyliką w 1849 roku i Święty Paweł, dłuta Adama Todoliniego.

Święty Paweł

Święty Piotr

Fasada jest dziełem Carla Moderny (1556-1629), wykonana na zlecenie papieża Pawła V. Moderna wzniósł ją w latach 1608-1612. Skrywa w sobie dwie niepełne wieże. W tej po lewej stronie znajduje się Brama Dzwonów (zawieszonych jest 6 dzwonów).

Dzwon w lewej wieży

Zegary

W zwieńczeniach znajdują się 2 zegary, po lewej, zegar pokazuje czas Rzymu, a zegar po prawej, czas uniwersalny. Twórcą zegarów był Giuseppe Valadier, który je wykonał w roku 1790.

Na szczycie fasady ustawionych zostało 13 statui. Miejsce centralne zajmuje postać Jezusa Chrystusa.

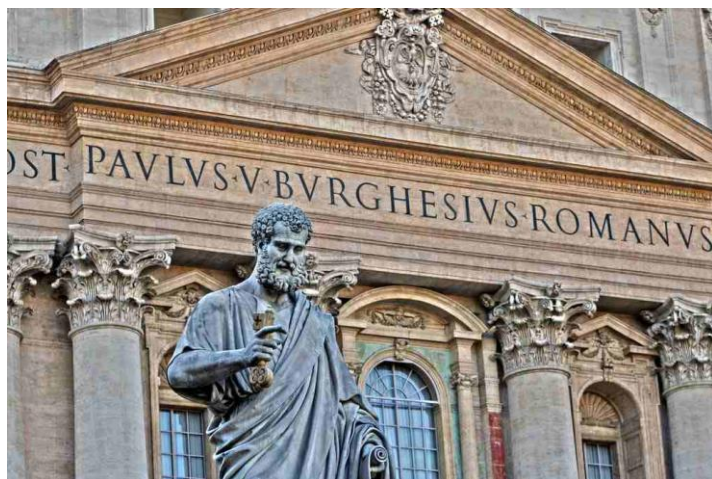
Chrystus Odkupiciel

Wśród postaci 12. apostołów brakuje św. Piotra, towarzyszy im św. Jan Chrzciciel.

Bazylika Św. Piotra – fasada i apostołowie

Przed czołem fasady znajduje się 8 kolumn. Na belkowaniu inskrypcja wielkimi literami głosi imię i tytuł zleceniodawcy, czyli Pawła V.

Poniżej jest 9 okien z balkonami. W środku (nad wejściem głównym) znajduje się Loża Błogosławieństw

Loggia błogosławieństw

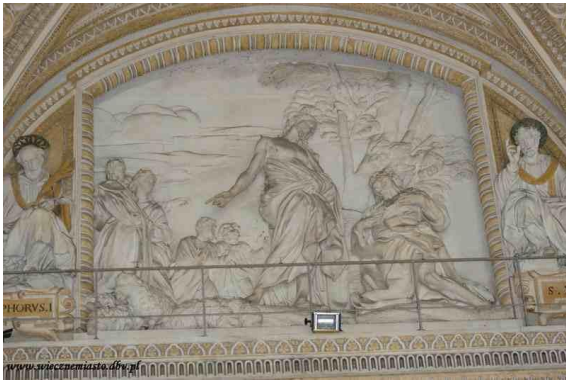
Z tej Loży, papież udziela błogosławieństwa „*Urbi et Orbi*”. Środkowy taras Bazyliki nazywany jest także „*balkonem Habemus Papam*”. Z niego ogłaszane są wyniki konklawe i tu prezentowany jest następca Świętego Piotra.

Plaskorzeźba przedstawiające przekazywanie kluczy Kościoła św. Piotrowi znajduje na fasadzie Bazyliki, pod balkonem, na którym po wyborze pojawi się nowy papież.

Wejście do Bazyliki, prowadzi przez obszerny portyk (przedsionek). Sufit ozdabia mozaika „*Navicella*” (Łódź), wykonana dla starej Bazyliki przez Giotto, z okazji pierwszego Roku Jubileuszowego w 1300 r. Przedstawia scenę Jezusa kroczącego po jeziorze i przywołującego do siebie Piotra. Po przeciwległej stronie natomiast, płaskorzeźba „*Paś owce moje*” (Berniniego, 1633-1646) - słowa skierowane przez Jezusa do Piotra.

Płaskorzeźba „Paś Owce Moje”

Na końcach portyku, w niszach, znajdują się dwa posągi konne: Konstantyna Wielkiego i Karola Wielkiego. Od nich to swoją nazwę biorą ramiona kolumnady, przy których są umiejscowione. Pierwszy wykonał Agostino Cornacchini w latach 1720-1725; drugi natomiast Gian Bernini w latach 1654-1670.

Posąg konny Konstantyna Wielkiego

Sufit zdobią sztukaterie przedstawiające sceny z życia Św. Piotra.

Z pięciu drzwi portyku, pierwsze z lewej to Drzwi Śmierci, nazwane tak, gdyż służyły jako wyjście z bazyliki procesji pogrzebowych. Wykonane zostały przez Giacomo Manzù w latach 1961-64. Zgodnie z życzeniem Jana XXIII (1958-1963), wyrażają one chrześcijańskie znaczenie śmierci w dziesięciu odcinkach. Na skrzydłach zostały przedstawione: śmierć Jezusa (u góry po prawej) i śmierć Maryi (lewy górny róg); gwałtowna śmierć Abła, pogodna śmierć Józefa, śmierć pierwszego papieża, śmierć Papieża Jana XXIII, śmierć pierwszego męczennika Szczepana, śmierć Grzegorza VII (zmarł na wygnaniu w obronie Kościoła przed cesarzem), śmierć improwizowaną w przestrzeni i śmierć matki w domu.

Drzwi śmierci

Drzwi Dobra i Zła

Drugie drzwi od lewej zostały подарowane Papieżowi Pawłowi VI na jego 80. urodziny. Prawe skrzydło pokazuje dobro, lewe – zło. Stąd też ich nazwa: Drzwi Dobra i Zła. Wykonane zostały przez Luciano Minguzziego w latach 1970-1977.

Centralne, środkowe Drzwi z brązu, są najstarsze. Ich wykonanie papież Eugeniusz IV zlecił Antonio Averulino, znanemu jako Filaret (1400-1469). Swoją pracę ukończył w 1445 roku. Od jego imienia też zwane Drzwiami Filareta. Znajdowały się one jeszcze w starej Bazylice konstantyńskiej.

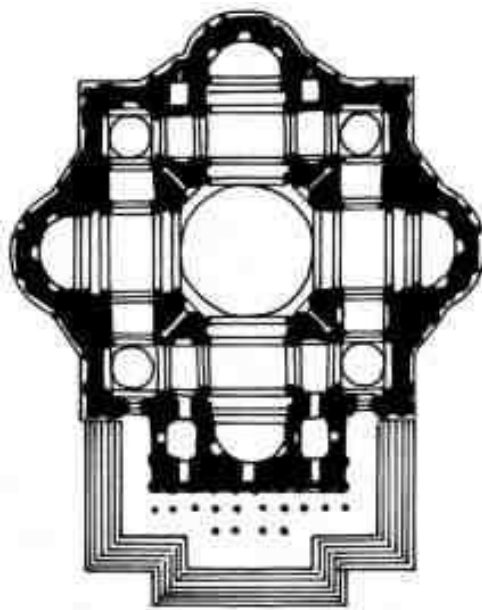

Drzwi Centralne

Kolejne drzwi, głównie używane jako wejście do Bazyliki, to Drzwi Sakramentów. Ukończone, po 13. latach pracy Venanzio Crocietiego w 1965 r. Przedstawiają siedem sakramentów.

Ostatnie – Drzwi Święte, otwierane są co 25 lat, podczas inauguracji Roku Jubileuszowego (ostatnio w 2000 r.). W pierwszym dniu Roku Świętego, Papież uderza w ścianę z cegieł srebrnym młotkiem i otwiera je dla pielgrzymów. Jest to przesłanie, mówiące, że Boże Miłosierdzie jest otwarte i dociera do wszystkich Go potrzebujących. Na koniec Roku Świętego drzwi zostają zamurowane.

Nawa Główna

Po przekroczeniu drzwi, przytłacza wielkość i bogactwo wnętrza Bazyliki. W świątyni znajduje się 45 ołtarzy i 11 kaplic (część z nich jest niedostępna dla zwiedzających). Pochowano w niej 147. papieży. Prace dekoracyjne kościoła w dużej mierze prowadził Bernini i jego uczniowie. Jedną z ciekawszych pamiątek po Bazylice konstantyńskiej jest znajdująca się na początku nawy głównej, porfirowa czerwona płyta w kształcie dysku. Na niej w noc Bożego Narodzenia 800 roku papież Leon III koronował Karola Wielkiego na cesarza.

Fragment posadzki ze starej Bazyliki.

Nawa została udekorowana przez Gian Berniniego na zamówienie Innocentego X w 1645 roku. On i jego pomocnicy „są odpowiedzialni” za różne ozdoby: aniołki, gołębice i symbole papieżstwa, takie jak tiara i klucze.

Przy wejściu znajdują się dwie kąpielnice, po lewej wykonana przez Francesco Moderatiego i A. Cornacchiniego, a po prawej przez Giuseppe Lironiego i de Rossiego.

Na wewnętrznych stronach pilastrów, wzdłuż całej nawy, między rzędami pilastrów są dwa ciągi nisz, które zawierają 39 posągów założycieli różnych zakonów i zgromadzeń, umieszczane tu od początku XVIII wieku.

Po prawej stronie: św. Teresa od Jezusa, *św. Zofia Magdalena Barat*

św. Wincent a Paulo

św. Jan Eudes

św. Filip Nereusz, św. Jan Chrzciel de la Salle, *św. Jan Bosco*

Po lewej stronie: *św. Piotr z Alcantary*

św. Lucia Filippini

św. Kamil de Lellis

św. Ludvig de Montfort

św. Ignacy z Loyoli

św. Antoni Zaccaria

św. Franciszek z Paoli

św. Piotr Fourier.

Napis łaciński wzdłuż południowej, lewej ściany nawy: „*Ego rogavi pro te, o Petre, ut non deficiat fides tua: et tu aliquando converses confirma fraters tuos*” (Ja prosiłem za tobą, Piotrze, żeby nie ustala twoja wiara. Ty ze swej strony utwierdź twoich braci). Natomiast wzdłuż północnej, prawej ściany: „*Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in coelis: et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in coelis*” (I tobie dam klucze królestwa niebieskiego; cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane w niebie, a co rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane w niebie)

Pierwsza kaplica, przy Świętych Drzwiach jest jedną z najbardziej obleganych. Znajduje się tu słynna Pietà. Rzeźba przedstawia martwe ciało Jezusa, zdjęte z krzyża i złożone w ramionach Matki.

Pietà

Została wykonana przez dwudziestoczteroletniego Michała Anioła, z okazji jubileuszowego Roku Świętego 1500. Pracował nad nią w latach 1498-99. Jest jedynym, podpisanym przez artystę, dziełem.

Jego imię widnieje na szarfie przepasującej pierś Maryi: „MICHAEL. ANGELUS. BONAROTUS. FLORENT. FACIEBAT” (Wykonał Michał Anioł Buonarroto z Florencji). To młodzieńcze dzieło różni się znacznie od późniejszych jego rzeźb Matki Boskiej Bolesnej, pełnych tragizmu. Tu Maryja została ukazana jako młoda dziewczyna. Powiedzielibyśmy nawet za młoda, gdyż w momencie śmierci Jezusa mogła mieć około 50. lat. Odpowiadał na ten zarzut między innymi w ten sposób, że tworząc twarz Maryi myślał o twarzy swojej własnej matki, która zmarła, gdy miał zaledwie pięć lat: twarz matki jest symbolem wiecznej młodości. Mówił również, że kobieta o czystej duszy nie może się zestarzeć na ciele.

Przed następną kaplicą, stoją dwa pomniki nagrobne.

Po lewej: Krystyny Szwedzkiej dłuta Carlo Fontany (1702), królowej, która nawróciła się na katolicyzm i zrzekła się tronu. Jest ukazana w połączonym medalionie z brązu, której podpis wsparty jest na koronowanej czaszce. Na urnie pod medalionem trzy płaskorzeźby: Krystyna rezygnuje z tronu Szwecji po przyjęciu katolicyzmu, pogardę dla szlachty oraz Wiarę, która zwycięża herezje.

Po prawej: pomnik nagrobny Leona XII, wykonany przez Giuseppe de Fabris w latach 1835 - 36. Przedstawia papieża w postawie stojącej, udzielającego błogosławieństwa Urbi et Orbi w czasie jubileuszu roku 1825. Ledwo widoczne zza pomnika papieża, znajdują się cztery głowy jego kardynałów: Pacca, Odescalchi, Zurla i Cappellari. Jego pontyfikat był krótki (1823 - 1829). Kiedy został wybrany papieżem próbował odmówić, powołując się na swój zły stan zdrowia. Powiedział wtedy do kardynałów: „Wybieracie martwego człowieka.”

Następna kaplica to ***Kaplica św. Sebastiana***

W ołtarzu głównym początkowo znajdował się obraz Domenichino. W roku 1736 został przeniesiony do kościoła S. Maria degli Angeli w Rzymie, a zastępuje go mozaika wykonana przez Pietro Paolo Crisofari, który w latach był dyrektorem Vatican Mosaic Studio.

Po lewej stronie ołtarza stoi pomnik Piusa XII (1939-1958). Został zlecony przez mianowanych przez niego kardynałów, a wykonany przez Francesco Messina w 1963 roku. Gest papieża ma wyrażać Jego pragnienie zakończenia II Wojny Światowej.

Pomnik Piusa XII

Po przeciwległej stronie usytuowano pomnik jego poprzednika, Piusa XI (1922-39). Był autorem trzydziestu Encyklik, m.in. o Akcji Katolickiej, głosił, że Kościół powinien być aktywny w świecie, a nie izolowany od niego. Jako pierwszy używał radia do swoich przekazów, posiadał trzy doktoraty Uniwersytetu Gregoriańskiego, a także był wielkim zwolennikiem wspinaczek górskich. Monument wykonany jest przez Francesco Nagni w 1949 roku.

Kościół rządził niegdyś znacznymi obszarami Włoch, ale państwo papieskie zostało podbite przez wojska Piemontu. Nastąpiło zjednoczenie Włoch w 1860 r. i przyłączenie Rzymu do nowego państwa spowodowało kres Państwa Kościelnego. Pius IX nie uznał Księstwa Włoskiego i uznał się więźniem Watykanu. W następstwie tego faktu, papież nie opuszczał Watykanu przez blisko 50 lat. Konflikt pomiędzy Stolicą Apostolską a państwem włoskim, zakończyły traktaty laterańskie z 1929 r., na ich mocy utworzono suwerenne Państwo Watykańskie w obecnych granicach oraz podpisano konkordat regulujący stosunki religijno-kościelne we Włoszech. W 1984 r., między obu państwami podpisany został nowy konkordat.

***Oficjalna fotografia z okazji podpisania traktatów laterańskich w 1929 r.
Po prawej siedzi Mussolini, po lewej kardynał Gasparri.***

Przed następną kaplicą znajdują się dwa pomniki nagrobne: po lewej – pomnik Matyldy z Canossy.

Monumentalny grobowiec hrabiny, wykonany przez Berniniego w latach 1633 - 37, składa się z sarkofagu i posągu Matyldy. Słynny zamek w Canossie, do którego schronił się papież Grzegorz VII przed cesarzem Henrykiem IV, który zwołał synod 26. niemieckich biskupów, którzy mieli pozbawić papieża urzędu, był zamkiem Matyldy. W styczniu 1077 r. do zamku, przybył cesarz, odziany tylko we włosiennicę. Po trzech dniach i nocach czekania przed bramą, publicznie wyraził skruchę przed papieżem...

– po prawej – pomnik Innocentego XII (1691 - 1700), wykonany przez Filippo della Valle w 1746 r. Papież zasiada w towarzystwie figur alegorycznych Miłości i Sprawiedliwości.

Pomnik Innocentego XII. Papież w otoczeniu figur alegorycznych Miłości i Sprawiedliwości.

Kolejna kaplica, to *Kaplica Najświętszego Sakramentu*

Ołtarz Kaplicy Najświętszego Sakramentu

Najświętszy Sakrament wystawiany jest przed tabernakulum, zaprojektowanym przez Berniniego. W ołtarzu jest obraz olejny Pietro da Cortona, ku czci Trójcy Świętej. To jedyne płótno w całej Bazylice.

Przed kolejną kaplicą umieszczono dwa pomniki nagrobne: – po lewej stronie: pomnik Grzegorza XIV (1590 - 1591). Składa się z niszy, umieszczonej w ścianie z sarkofagiem mającym dedykacyjny napis.

Za projekt był odpowiedzialny Giacomo della Porta, a za rzeźbę Prospero Bresciano. Herb papieża trzymany jest przez leżące anioły. Po bokach są posągi upersonifikowanych Religii i Sprawiedliwości.

– po prawej stronie: Grzegorza XIII (1572 - 1585), wykonany przez mediolańskiego rzeźbiarza Camillo Rusconi. Przedstawia on papieża udzielającego błogosławieństwa. Na frontonie urny płaskorzeźba, przedstawiająca ogłoszenie kalendarza gregoriańskiego w 1582 r. (4. października stał się 15.) Po bokach znajdują się alegoryczne posągi Religii, trzymającej tablice Prawa i Wspaniałości.

Płaskorzeźba na urnie Grzegorza XIII przedstawia ogłoszenie kalendarza gregoriańskiego w 1582 roku.

Kolejna kaplica jest kaplicą Grzegorza XIII, której budowę zapoczątkował Michał Anioł. Wykończył ją Giacomo della Porta. Często jest opisywana jako „najpiękniejsza kaplica w świecie”. Jest wyłożona marmurami, masą perłową, kamieniami szlachetnymi, brązem złoconym, wielobarwnymi mozaikami i zdobieniami stiukowymi. Znajdują się w niej groby Benedykta XIV i Grzegorza XVI. Na tylnej ścianie kaplicy, Ołtarz Matki Bożej Nieustającej Pomocy, ozdobiony najrzadszym alabastrem, ametystem i innymi pół-szlachetnymi kamieniami oraz czterema wspaniałymi kolumnami z afrykańskiego marmuru i zielonego porfiru

Po prawej stronie kaplicy znajduje się pomnik Grzegorza XVI (1831 - 1846), wykonany przez Luigiego Amici, w latach 1848-57. Był to ostatni mnich, który został wybrany na papieża. Dwie boczne figury przedstawiają Mądrość i Roztropność.

Po lewej: **ołtarz Św. Hieronima**. Pierwotne płótno ołtarzowe Domenichina (z 1614 r.), „*Ostatnia Komunia św. Hieronima*”, znajduje się obecnie w Pinakotece Watykańskiej. Zastępuje ją mozaika z 1744 roku. Pod ołtarzem jest miejsce spoczynku ciała bł. Jana XXIII.

Ołtarz św. Hieronima zamyka tę część nawy. Za ołtarzem jest transept (nawa poprzeczna). Dalsza część lewej nawy jest przeznaczona jedynie do posługi w sakramencie pokuty i pojednania. Kolejne pomniki nagrobne: po prawej stronie pomnik Benedykta XIV (1740 - 1758), wykonany przez Pietro Bracci w 1769 r. Papież jest przedstawiony, jako wstający ze swego tronu, aby udzielić błogosławieństw. Poniżej znajdują się alegoryczne posągi Świętej Mądrości i Bezinteresowności, wyrzeźbione przez Gaspare Sibilla. Pierwsza trzyma księgę i złożone słońce. Drugiej towarzyszy mały anioł, który próbuje przekupić ją misą napełnioną klejnotami i pieniędzmi.

Po lewej znajduje się **ołtarz św. Bazylego**.

Mozaika z 1751 r. przedstawia Bazylego, sprawującego Mszę Św. w obecności arianckiego cesarza Walensa. Bazyli był tak rozmodlony i zaangażowany w Eucharystii z okazji uroczystości Objawienia Pańskiego w 372 r., że nie zauważył, jak cesarz Walens wszedł z całym swoim orszakiem.

Przy ołtarzu św. Hieronima, w nawie głównej Bazyliki, przy filarze po prawej stronie jest

statua św. Piotra

wykonana z brązu przez Arnolfo di Cambio. Ten starożytny posąg Apostoła, udzielającego błogosławieństwa i głoszącego, trzymając klucze Królestwa Niebieskiego, jest znany na całym świecie. Prawa stopa Piotra jest praktycznie „spłaszczona” i „starta” przez pielgrzymów, którzy już od stuleci, pragną tradycyjnie dotknąć jego stóp. On każdego 29. czerwca, w święto Świętego Piotra, pomnik ubierany jest w albę, tiarę, stulę, czerwoną kapę i pierścień. To, co za figurą wydaje się być dobrze upiętym materiałem, jest mozaiką. Nad baldachimem, w okrągłej mozaice widnieje portret papieża Piusa IX (1847-1878), pierwszego papieża, który w dziewiętnastu wieku rządził dłużej niż św. Piotr. Apostoł prowadził Kościół przez dwadzieścia pięć lat, Pius IX natomiast trzydzieści jeden lat. Piedestał ozdabia marmur, jaspis z Sycylii oraz zielony porfir.

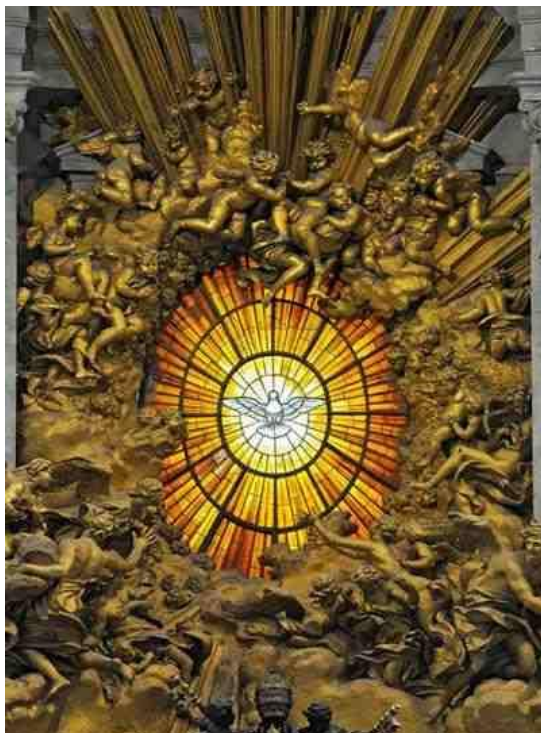
Miejsce centralne środka Bazyliki zajmuje ołtarz Papieski.

Przy tym ołtarzu, Mszę św. może sprawować jedynie papież.

Obecny ołtarz został konsekrowany przez Klemensa VIII, 5. czerwca 1594 roku. Jest wyrzeźbiony z gigantycznego bloku marmuru greckiego, znalezionej na Forum Nerwy. To pierwsze dzieło Berniniego w Bazylice. Prace nad nim zajęły mu dziewięć lat: od 1624 do 1633 roku. Na baldachimie hojnie rozrzucone heraldyczne pszczoły rodziny Barberinich, do której należał papież Urban VIII. To on zlecił jego wykonanie Berniniemu. Opiera się na czterech gigantycznych, kręconych kolumnach z brązu pochodzącego z portyku i kopuły Panteonu, ozdobionych gałązkami oliwnymi oraz figurkami aniołków.

Wewnątrz baldachimu gołębica, symbol Ducha Świętego, w złotych promieniach. Na szczycie czterech aniołów, a między nimi pary mniejszych, trzymających symbole papieskie: klucze, tiarę, księgę i miecz. Z wierzchołków, ku górze wychodzą cztery ogromne ramiona, zbiegające się razem i uwieńczone krzyżem, ustawionym na złotym globie.

Pod ołtarzem znajduje się Konfesja Św. Piotra, dzieło Maderny, wykonane w latach 1615-17.

Słowo „konfesja” odnosi się do wyznania wiary złożonego przez Piotra, które doprowadziło do jego męczeństwa. Grób św. Piotra znajduje się za Niszą Paliuszy. W tej niszy znajduje się srebrna kasetka z tkaniną (paluszem), tkaną z wełny jagniąt poświęconej przez papieża w święto św. Agnieszki (21. stycznia). Palusze uroczystie przenoszone stąd, są wręczane następnie przez papieża patriarchom i metropolitom, co przypomina i symbolizuje jedność Kościoła. W dół prowadzi podwójna rampa schodów z piękną balustradą oraz ścianami i podłogą, wykonanymi w wielokolorowym marmurze według projektu Maderny i Martino Forabosco. Niszę zdobi mozaika Chrystusa z IX wieku, oraz metalowe rzeźby św. Piotra i Pawła po bokach.

Pielgrzymów schodzących do podziemi Bazyliki ogarnia półmrok, który potęguje panującą tu atmosferę tajemniczości. To tu najbardziej odczuwa się ciągłość tradycji chrześcijańskiej i jej silny związek z przeszłością. Miejsce nazwane jest Grotami Watykańskimi i wypełnia przestrzeń, która powstała na wskutek różnicy poziomów posadzek dawnej świątyni konstantyńskiej i dzisiejszej Bazyliki. W korytarzach i wnękach mieszczą się m.in. liczne kaplice, a także grobowce papieży, którzy mieli swój udział w kształtowaniu dawnej i współczesnej historii Europy.

Kaplica grobu św. Piotra – znajduje się właśnie w Grotach Watykańskich. Na jednej z dwóch tablic wmurowanych w ścianę łuku prowadzącego do wnętrza Kaplicy wyryto fragment kazania św. Leona Wielkiego: „Ze wszystkich ludzi, tylko Piotr jest wybrany, aby przewodził Apostołom, Ojcom Kościoła i narodom świata i mimo że wśród ludu Bożego są liczni kapłani i pasterze, którymi zasadniczo rządzi Chrystus, to jednak wszystkich w sposób szczególny niech prowadzi Piotr”. Druga inskrypcja odnosi się do wyburzenia jednej ze ścian krypty: „Papież Jan Paweł II, po upływie roku od przyjęcia największego obowiązku apostolskiego, polecił wykonać dojście do Grobu Świętego Piotra, by w ten sposób wierni swobodniej nawiedzali i czcili to jakby centralne miejsce katolickiej wiary. Roku Pańskiego 1979, w pierwszym roku pontyfikatu”.

Grób św. Piotra w Grotach Watykańskich.

Nad całością ołtarza usytuowano ogromną kopułę.

Michał Anioł, który zaprojektował ją, dożył jedynie do momentu ukończenia jej bazy. Została ukończona przez Giacomo della Porta w 1590 roku. Całość jest bogato ozdobiona mozaiką i ornamentami. Jest wsparta na czterech filarach strukturalnych. Wielkimi literami na złotym tle, na filarach, wypisano: od strony absydy – *„Hinc una fides mundo refulgent”* i od strony wejścia – *„Hinc sacerdotii unitas exoritur”*. W czterech załamaniach, które łączą kwadratowe filary i okrągły bęben, czterech ewangelistów przedstawionych w medalionach: Mateusz z wołem, Marek z lwem, Łukasz z aniołem i Jan z orłem. Wokół podstawy bębna możemy przeczytać uroczyste słowa z Ewangelii Mateusza, którymi Jezus obdarza Piotra władzą: *„Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam mean et tibi dabo claves regni caelorum”*. Gigantyczne czarne litery tego tekstu na złotym tle są oświetlone światłem z 16. dużych okien, typowych dla stylu Michała Anioła. Wewnątrz kopuły: popiersia 16. papieży pochowanych w bazylice; majestatyczne postacie Chrystusa, Maryi, Józefa, Św. Jana Chrzciciela i Apostołów; w prostokątnych ramach, aniołów trzymających narzędzia Męki Pańskiej; twarze cherubinów i serafinów w okrągłych medalionach; aniołów - opiekunów grobu Świętego Piotra; oraz dodatkowe twarze skrzydlatych aniołów. Powyżej 96 postaci błękitne niebo z gwiazdami, a nad nim latarnia, w której podstawie znajduje się łaciński napis: *„S. Petri Gloriae Sixtus PP V A M D XC Pontif V”*.

Na filarach, podtrzymujących kopułę, u góry znajdują się cztery nisze, nazywane loggiami relikwii, gdyż pierwotnie znajdowały się tu relikwie. Pod nimi rzeźby świętych związane z tymi relikwiami.

Na filarze, przy figurze św. Piotra z brązu, *statua Św. Longina*. Wykonana przez Berniniego w 1635 r. Był on rzymskim setnikiem, który przebił bok Chrystusa włócznią. Mówi się, że przyjął chrześcijaństwo po doświadczeniu ciemności po śmierci Chrystusa. Święty Łukasz zapisał, że Longin „*oddął chwałę Bogu*”, i zawołał: „*Istotnie, człowiek ten był sprawiedliwy*”. W loggii był umieszczony fragment włóczni, który miał należeć do Longina, a który Sułtan Bajazet, syn Mohometa II, podarował papieżowi Innocentemu VIII w 1492 r.

Przy drugim filarze, *statua św. Andrzeja*, wykonana przez Francois Duquesnoy. Andrzej był bratem świętego Piotra i pierwszym uczniem powołanym przez Chrystusa. Udał się do Grecji, aby głosić Ewangelię i gdzie, według tradycji, został ukrzyżowany na krzyżu w kształcie litery „X”. W loggii powyżej, znajdowała się relikwia głowy św. Andrzeja, która została podarowana Piusowi II w 1460 r. W 1966 r. Paweł VI przekazał ją jako dar dla Kościoła świętego Andrzeja w Patras, na znak przyjaźni z Greckim Kościołem Prawosławnym.

Naprzeciwko św. Andrzeja znajduje się *statua św. Weroniki*, wykonana przez Francesco Mochi w 1629 r. Według tradycji Weronika, była kobietą, która otarła twarz Jezusa w czasie Drogi Krzyżowej.

Relikwie Męki Pańskiej, przechowywane w loggii powyżej, to fragment materiału z wizerunkiem brodatego mężczyzny, przywieziony z Jerozolimy w czasie krucjat. Uważany jest on za chustę Weroniki. Te relikwie są ukazywane wiernym w każdą piątą niedzielę Wielkiego Postu.

Przy ostatniej kolumnie – *statua św. Heleny*, wykonana przez Andrea Bolgi. Była ona matką Konstantyna. Dokonała wielu czynów miłosierdzia, wliczając w nie również budowę kościołów w Rzymie i Ziemi Świętej. Legenda głosi, że w czasie pielgrzymki do Ziemi Świętej odkryła prawdziwy Krzyż Chrystusa. Ten cenny zabytek (jego fragmenty) został przywieziony do Rzymu i przez wieki był czczony w kościele Santa Croce in Gerusalemme w Rzymie, który został zbudowany przez św. Helenę. Od roku 1629 część tej relikwii znajduje się w Bazylice Świętego Piotra, w złotym relikwiarzu w kształcie krzyża. Jest on również wystawiany w bazylice w czasie Wielkiego Tygodnia.

Prawa strona ołtarza papieskiego to część północna transeptu. Jest ona zwykle dostępna tylko dla osób korzystających z sakramentu pokuty i pojednania. Nie można jej zwiedzać.

W tej części Bazyliki odbywał się Sobór Watykański I. Na złotym tle na fryzie widnieją słowa: „*O Petere, dixisti: Tu es Christus, filius Dei vivi. Ait Iesus: Beatus es Simon Bar Iona: quia caro, et sanguis non revelavit tibi*”.

W centrum znajduje się ołtarz świętych Processusa i Martiniana malowany przez Jean de Boulogne. Ci dwaj święci męczennicy rzymscy byli strażnikami świętego Piotra w więzieniu Mamertyńskim, których też potem nawrócił i ochrzcił. Ich relikwie znajdują się w porfirowej urnie pod ołtarzem. Mozaika nad ołtarzem przedstawia ich męczeństwo.

Po lewej od niego, znajduje się ołtarz św. Erazma, wykonany przez Nicolasa Poussin. Obecnie znajduje się jego wierna kopia, oryginał znajduje się w Pinakotece Watykańskiej. Po prawej natomiast ołtarz św. Wacława, Angela Caroseli. Święty był królem (obecnie patronem) Czech, który zmarł śmiercią męczeńską. W ołtarzu również po prawej św. Cyryl a po lewej Metody.

Na ścianach tej części transeptu, znajduje się dalsza część figur fundatorów zgromadzeń zakonnych. Po lewej: św. Bruno i św. Paweł od Krzyża; św. Józef Kalasancjusz i św. Buonfiglio dei Monaldi. Po prawej: św. Kajetan z Thieny, św. Franciszka Cabrini; św. Hieronim Emiliani i św. Joanna Antida Thouret.

W następnej niszy (również niedostępnej) w lewej nawie mieści się ołtarz Navicella malarstwa Giovanniego Lanfranco. Swoją nazwę wywodzi z narracji Ewangelii o Jezusie chodzącym po wodzie, ukazaną na obrazie. Dwie boczne kolumny zostały wykute w żółtym marmurze ze Sienny – jedyne takie w Bazylice.

W prawej pomnik nagrobny Klemensa XIII wykonany przez Antonio Canova w latach 1783 - 1792. Ukazuje papieża klęczącego na modlitwie z tiarą obok niego. Na lewo od sarkofagu uosobienie Religii, ubranej w szaty kapłańskie wg prawa starotestamentalnego. Po prawej w pozycji pólężącej Duch Śmierci. Na podstawie dwa przyczajone lwy: jeden śpiący, drugi czuwający.

Kolejni zakonodawcy to: po lewej Św. Benedykt i Św. Franciszka Rzymianka; po prawej: Św. Eliaz i Św. Franciszek de la Sales. Ta część Bazyliki do końca jest zamknięta dla zwiedzających.

Na kolumnie, po prawej stronie, ołtarz św. Piotra podnoszącego Tabitę, malarstwa Costanziego. Jak podają Dzieje Apostolskie, Tabita, była kobietą z Jafy, która po śmierci w wyniku choroby, została wskrzeszona za wstawiennictwem św. Piotra. Cud ten właśnie ukazuje mozaika.

Naprzeciwko znajduje się **nagrobny pomnik Klemensa X** wykonany przez Mattia de' Rossi. W podłodze przed pomnikiem, w nagrobku, spoczywają szczątki papieży – Sykstusa IV i Juliusza II.

Po lewej stronie ołtarza, pomnik Pawła III, wykonany przez Giacomo della Porta. Papież ten zwołał Sobór Trydencki w 1547 r. Także zlecił Michelangelo namalowanie Sądu Ostatecznego w Kaplicy Sykstyńskiej i kierowanie pracami budowy bazyliki. U dołu alegorie Sprawiedliwości i Roztropności, o których mówi się, że są portretami siostry papieża Julii i jego matki.

Po prawej stronie ołtarza **pomnik Urbana VIII** Papież, udzielający błogosławieństwa, wykonany z brązu, zasiada na wysokim, białym cokole z marmuru. Niżej, po lewej, z dziećmi wyobrażona jest Miłość; po prawej, Sprawiedliwość z mieczem i skalą.

Na początku apsydy, kolejne dwie pary świętych zakonodawców. Po lewej: św. Franciszek z Asyżu i

św. Alfons Maria Liguori;

po prawej: *św. Dominik*

i *św. Franciszek Caracciolo.*

Południowa (lewa) Nawa Bazyliki

Po prawej stronie pomnik Aleksandra VIII , (nieдоступny dla zwiedzających) wykonany przez Count Arrigo di San Martino. Na jego wykonanie wykorzystano wiele różnych, cennych marmurów. Płaskorzeźba na podstawie, z przodu, ukazuje kanonizację pięciu błogosławionych, która miała miejsce 16. października 1690 r. Po lewej, ołtarz Św. Piotra, uzdrawiającego chromego (również niedostępny) malarstwa Manciniego.

W pierwszej kaplicy, znajduje się ołtarz Matki Bożej z Kolumny – Della Porty. Umieszczony jest tu wizerunek Matki Boskiej, który został namalowany na kolumnie marmurowych drzwi świętych, które stanowiły część nawy głównej starej Bazyliki. Po Soborze Watykańskim II, Paweł VI nadał jej tytuł „Mater Ecclesiae”, a Jan Paweł II zlecił wykonanie mozaiki, jako jej kopii i umieszczenie na zewnętrznej ścianie Pałacu Apostolskiego.

Po jego prawej stronie znajduje się **ołtarz św. Leona Wielkiego**. Spotkanie św. Leona Wielkiego i Attyli jest jedynym ołtarzem w Bazylice Świętego Piotra w postaci monumentalnej płaskorzeźby z marmuru. Przedstawia papieża odpierającego Attyłę i Hunów od ataków na Rzym. Attyła podnosi rękę, jakby na znak poddania, gdy z nieba ukazują się święci Piotr i Paweł.

W następnej kaplicy, po prawej stronie pomnik Aleksandra VII, wykonany przez Berniniego. To jeden z najbardziej znanych pomników papieskich Bazyliki. Jest arcydziełem osiemnastowiecznego Berniniego. Aleksander VII był papieżem, który zlecił temu artyście, zamknięcie Placu Świętego Piotra kolumnadą. Papież klęczy, zatopiony w modlitwie. Jego spokoju nie zakłóca nawet nagle pojawienie się Śmierci, która, podnosząc ciężką zasłonę, wymachuje klepsydrą, wskazując, że minął czas. Cztery posągi przedstawiają cnoty praktykowane przez papieża: Miłość, z dzieckiem na ręku, Prawdę, która trzyma stopę na mapie świata, a dokładnie na Anglii, gdzie papież starał się, na próżno, stłumić wzrost anglikanizmu. Na drugim poziomie jest Roztropność i Sprawiedliwość.

Po przeciwnej stronie znajduje się ołtarz Najświętszego Serca Pana Jezusa. Powstał on z okazji kanonizacji św. Małgorzaty Marii Alacoque w 1923 r.

W południowej części transeptu, napis na złotym tle brzmi: „*Dicit ter tibi, Petre, Iesus: Diligis me? Cui ter, o electe, respondens ais: O Domine, tu omnia nosti, tu scis quia amo te*”.

Główny ołtarz w tej części transeptu to ołtarz Św. Józefa, malarstwa Achille Funi. Został poświęcony przez papieża Jana XXIII. W starożytnym sarkofagu w ołtarzu znajdują się relikwie Apostołów Szymona i Judy Tadeusza.

Po jego prawej stronie, drugi, ołtarz św. Tomasza Apostoła malarstwa V. Camuccini. Pod ołtarzem znajdują się relikwie świętego Bonifacego IV, który m.in. poświęcił Panteon dla kultu chrześcijańskiego.

Po przeciwnej stronie, trzeci, ołtarz Ukrzyżowania Św. Piotra, malarstwa Guido Reni. Starożytna tradycja twierdzi, że św. Piotr poniósł męczeństwo dokładnie w miejscu, gdzie stoi ten ołtarz. Część Bazyliki jest faktycznie zbudowana na miejscu cyrku Nerona, gdzie Apostoł poniósł śmierć.

Na początku ołtarzy kolejni zakonodawcy: z lewej strony: **św. Piotr Nolasco** i św. Ludwika de Marillac; po prawej: św. Norbert i św. Euzebiusz z Vercelli. A w kierunku ołtarza

papieskiego ostatnie dwie pary założycieli: po lewej **św. Juliana Falconieri** i św. Angela Merici i po prawej, św. Jan Boży i św. Mary Euphrasia Pellettier

W najbliższej kaplicy, po lewej Ołtarz Kłamstwa, malarstwa Roncallego. Przedstawia ukaranie Ananiasza i Safiry. Po kłamstwie wobec św. Piotra, Safira upada na ziemię przed Apostołem. W tle dwaj młodzi mężczyźni niosą martwe ciało męża, Ananiasza.

Naprzeciwko, znajduje się wejście do zakrystii, nad którym jest posadowiony pomnik Piusa VIII.

Pomnik Piusa VIII i wejście do zakrystii

wykonany przez Pietro Tenerani. Postać hierarchy ukazana jest w postawie klęczącej. Za nim figura Chrystusa na tronie, w towarzystwie św. Piotra i Pawła. Poniżej, przy drzwiach alegorie Roztropności i Sprawiedliwości. Papież został uwięziony w 1808 r. podczas dominacji francuskiej we Włoszech, za odmowę złożenia przysięgi na wierność Napoleonowi. Drzwi poniżej prowadzą do zakrystii i Skarbca. Niedaleko za nimi jest lista wszystkich papieży, pochowanych w Bazylice Świętego Piotra.

Następny pomnik to **pomnik Piusa VII**, dzieło Bertela Thorvaldsena. Podobnie jak jego poprzednik, Pius VII odbył karę pozbawienia wolności wydaną przez Napoleona. To on przywrócił zakon jezuitów w 1814 roku. Jego sekretarz stanu, kardynał Consalvi, zlecił wykonanie tego pomnika Thorvaldsenowi (jeden protestancki rzeźbiarz w Bazylice Świętego Piotra). Fantazyjne są opowieści, że Thorvaldsen, będąc protestantem, nie mógł podpisać swojej pracy, dlatego też jako twarz papieża wyrzeźbił własną.

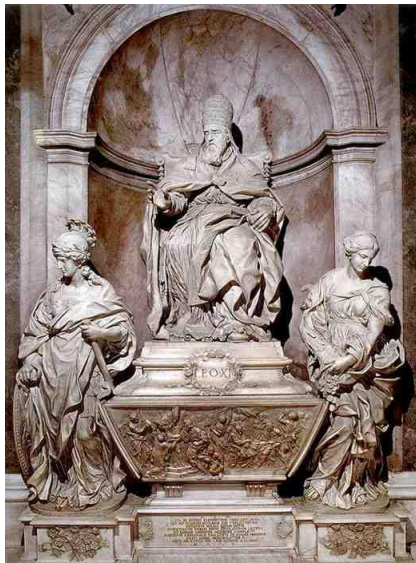

Po prawej stronie znajduje się ołtarz **św. Grzegorza Wielkiego**

Pod ołtarzem znajduje się sarkofag z białego marmuru zawierający relikwie papieża Grzegorza Wielkiego, doktora Kościoła. Był pierwszym papieżem, który przyjął tytuł „*śługa służ Bożych*”. Mozaika ołtarza przedstawia cud św. Grzegorza. Papież jest przedstawiony w akcie cięcia płótna, które było na grobie Świętego Piotra, które nagle zaczęło krwawić.

Zarówno pomnik Piusa VII, jak i ołtarz św. Grzegorza Wielkiego znajdują się w Kaplicy Klementyńskiej. Zwana tak, na cześć papieża Klemensa VIII, który zlecił jej udekorowanie z użyciem cennych marmurów, mozaik i sztukaterii, z okazji Wielkiego Jubileuszu Roku 1600. Na posadzce z marmuru znajduje się herb papieski. W górze natomiast, kopuła ozdobiona mozaikami i złożonymi płaskorzeźbami stiukowymi, zaprojektowanymi przez Cristoforo Roncalli. Na kolumnie po lewej stronie, znajduje się jeszcze jeden ołtarz, należący również do Kaplicy Klementyńskiej, to ołtarz Przemienienia, malarstwa Rafała z 1520 roku. Jedną z najpiękniejszych mozaik w Bazylice Świętego Piotra. Oryginał Rafała znajduje się obecnie w Muzeum Watykańskim. Zespół sześciu artystów pracował dziewięć lat nad wykonaniem tej mozaiki, kończąc ją w 1767 roku.

Pod ołtarzem spoczywają doczesne szczątki błogosławionego papieża Innocentego XI. Przed następną kaplicą, po prawej stronie znajduje się pomnik nagrobny Leona XI.

Grobowiec Leona XI

Wykonany został z białego marmuru przez Alessandro Algardi. Róże wyryte na postumencie z napisem „*Sic florui*”, odnoszą się do krótkiego pontyfikatu, zaledwie 27 dni. Obok niego dwie żeńskie alegorie: Męstwa i Wielkoduszności. Scena na sarkofagu poniżej przedstawia porzucenie protestantyzmu przez Henryka IV, króla Francji, kiedy Leon XI, był jeszcze wówczas nuncjuszem apostolskim oraz podpisanie traktatu pokojowego między Hiszpanią i Francją.

Z lewej strony, natomiast, znajduje się pomnik bł. Innocentego XI, dzieło P. E. Monnot.

Pod pomnikiem Innocentego XI znajduje się płaskorzeźba przedstawiająca bitwę pod Wiedniem

Postać papieża ukazana jest w towarzystwie Wiary i Męstwa. Ciało papieża jest widoczne pod ołtarzem św. Sebastiana po przeciwnej stronie Bazyliki.

Kolejna kaplica (można ją podziwiać zza solidnej kraty), to:

Kaplica Chóru, dzieło Maderny, Bianchi i Borrominiego. Kaplica bierze swoją nazwę od faktu, że tutaj właśnie była sprawowana Liturgia Godzin przez kanoników Bazyliki. Wewnątrz ołtarz Niepokalanego Poczęcia, malarstwa Bianchi. Upamiętnia ogłoszenie Dogmatu o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny.

Przed kolejną kaplicą, po prawej stronie stoi **pomnik św. Piusa X** autorstwa Di Fausto i Pietro Astorri. Pius X, promieniował świętością, która wywierała ogromne wrażenie na tych, którzy się z nim zetknęli. Jego ciało, ze srebrną maską, można zobaczyć pod ołtarzem w Kaplicy Ofiarowania.

Po przeciwnej stronie pomnik Innocentego VIII dłuta Pollaiuolo. Pomnik ten był jedynym przeniesionym ze starej Bazyliki. Lewą ręką papież pokazuje włócznię, która przeszła bok Jezusa. Obok papieża przedstawione są cztery cnoty kardynalne: roztropność, sprawiedliwość, męstwo i umiarkowanie.

Przedostatnia kaplica to

Kaplica Ofiarowania, malarstwa Romaneli.

Mozaika ołtarza przedstawia ofiarowanie Maryi Panny w świątyni przez jej rodziców, Joachima i Annę. Poniżej ołtarza znajduje się ciało św. Piusa X.

Po prawej stronie ołtarza znajduje się pomnik Jana XXIII, wykonany przez Emilio Greco. Jedną ze scen umieszczonych na pomniku ukazuje papieża odwiedzającego więzienie Regina Coeli w Rzymie. Powiedział więźniom, że ponieważ oni nie mogli przyjść do niego, on przyszedł do nich.

Naprzeciwko pomnik Benedykta XV, wykonany przez Pietro Canonica. Papież jest zatopiony w modlitwie, klęcząc na grobie, który upamiętnia I Wojnę Światową, którą sam opisał jako „bezużyteczną masakerę”. Grobowiec jest opleciony gałązkami oliwnymi, symbolem pokoju. Nad posągami Maryja przedstawia Jezusa, Księcia Pokoju, świata pogrążonemu w płomieniach.

W ostatniej kaplicy, po prawej stronie znajduje się Pomnik Marii Sobieskiej autorstwa Pietro Bracci.

Pomnik Marii Klementyny Sobieskiej, wnuczki Jana III Sobieskiego, a córki Jakuba Sobieskiego i Jadwigi Elżbiety Neuburskiej, która jest jedną z trzech kobiet w ten sposób uhonorowanych i pochowanych w Bazylice. (towarzyszy jej mąż Jakub Stuart i dwóch synów: Karol Edward i Henryk Benedykt – kardynał). Maria Sobieska spoczywała w kryptach do roku 1745, kiedy to jej szczątki przeniesiono do wnętrza Bazyliki.

Na przeciwko wznosi się **pomnik Stuartów,** autorstwa Canovy. Upamiętnia on Jakuba III, starszego pretendenta do angielskiego tronu, i jego dwóch synów, księcia Charlsa i Henry'ego.

Ostatnią kaplicą, jest Baptysterium, dzieło Carlo Fontany. W centrum znajduje się chrzcielnica; Używana przy sprawowaniu sakramentu chrztu. Oryginalne pięciowieczne źródło, które sięga czasem, aż do papieża Damazego, zostało zastąpione przez sarkofag wykorzystywany jako chrzcielnica, a następnie w XVII wieku, przez obecną chrzcielnicę, której czerwona, porfirowa „czara” została zrobiona z ornamentu starożytnego grobu pogańskiego, później wykorzystanego na pokrycie sarkofagu Otto II. Przykrycie, ozdobione połączanymi aniołkami z brązu, na którym króluje Baranek Boży, jest dziełem Giovanni Giardoni. Na przedzie, dwa brązowe anioły podtrzymują płaskorzeźbę Trójcy Przenajświętszej i geograficznego przedstawienia Włoch. Mozaika ołtarzowa powstała w 1722 roku, wiernie według projektu malarza z Marchii, Carlo Maratty. Przedstawia chrzest Jezusa przez Jana Chrzciciela, w rzece Jordan. Po bokach kaplicy są jeszcze dwie mozaiki: na prawo – Piotr udziela chrztu centurionowi Korneliuszowi, a po lewej stronie – św. Piotr udziela chrztu św. Processusowi i Martinianowi, jego dwóm strażnikom więziennym.

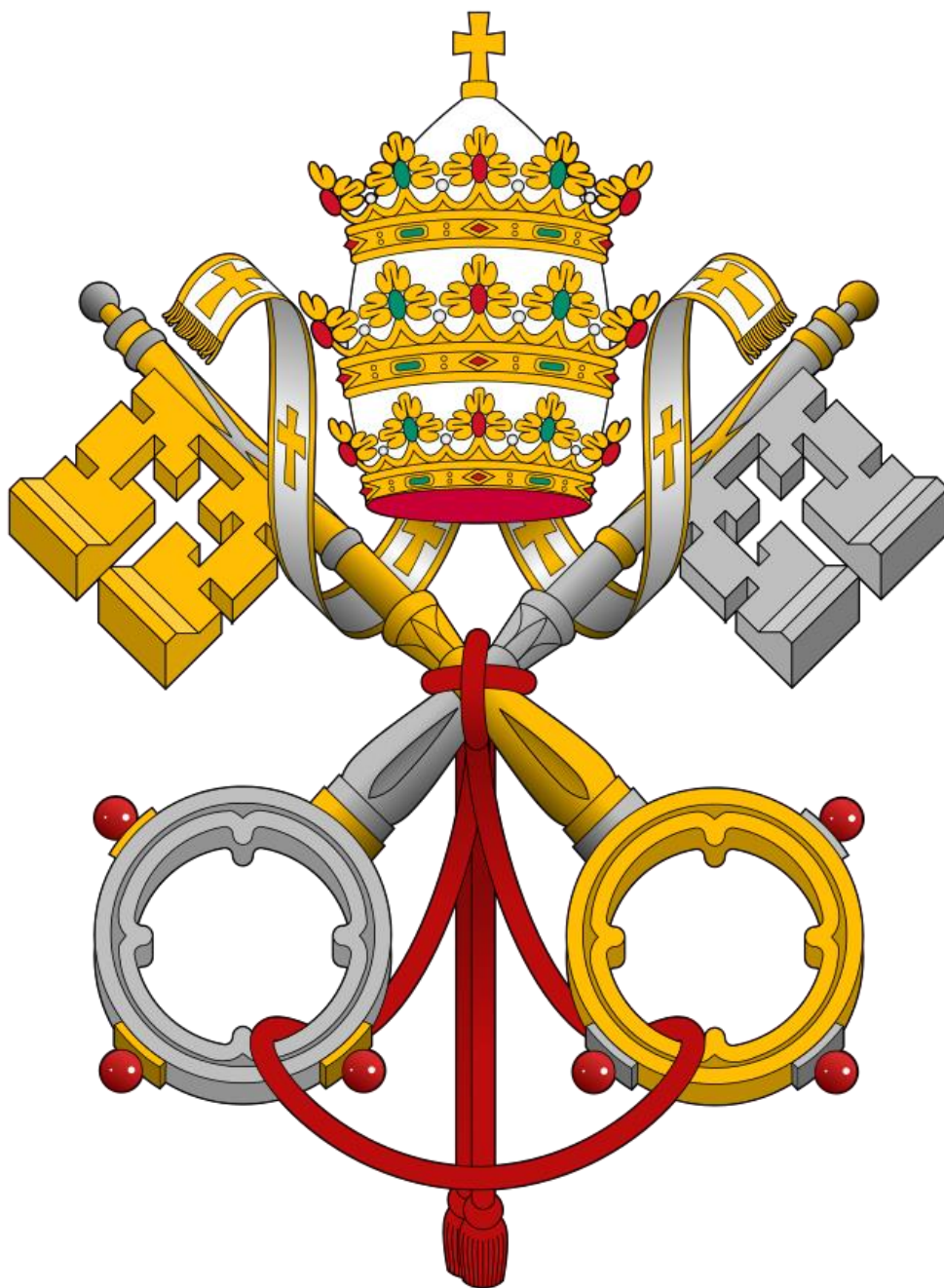

Kaplica Chrztu – kopuła ozdobiona mozaikami przez Francesco Trevisani da Capodistria. W załamaniach przy kopule, przedstawiane cztery kontynenty, które stały się chrześcijańskie: Europa, Azja, Afryka, Ameryka...

...pożegnalne spojrzenie na Bazylikę i Rzym – miasto wielu papieży...

...symbole papiestwa: tiara i klucze

Solidarność PW – Pismo OZ NSZZ „S” w PW wydawane przez Komisję Zakładową
e-mail: nszz@ca.pw.edu.pl; adres internetowy: www.solidarnosc.pw.edu.pl
tel. 22 234 78 72; tel./fax 22 234 53 43